

Серія «Мій конспект»
Заснована 2008 року

О. І. Золотарьова

Музичне МИСТЕЦТВО

(за підручником Л. С. Аристової,
В. В. Сергієнко)

1
клас

Харків
«Видавнича група «Основа»»
2013

УДК 37.026
ББК 74.26
З-80

Серія «Мій конспект»
Заснована 2008 року

Золотарьова О. І.

З-80 Музичне мистецтво. 1 клас (за підручником Л. С. Аристової, В. В. Сергієнко). — Х. : Вид. група «Основа», 2013. — 80 с. : іл. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-1837-3.

Видання «Мій конспект» — це серія посібників, що ставлять за мету надати допомогу вчителю під час підготовки та проведення уроку. Автор пропонує базову основу конспектів уроків музичного мистецтва на відривних аркушах та орієнтовне календарне планування. Узявши за основу це видання, учитель може створити власний конспект уроку.

Для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів і студентів відповідного фаху педагогічних навчальних закладів.

УДК 37.026
ББК 74.26

Навчальне видання

Серія «Мій конспект»

ЗОЛОТАРЬОВА Ольга Ігорівна

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО. 1 КЛАС
(за підручником Л. С. Аристової, В. В. Сергієнко)

Відповідальний за видання *Ю. М. Афанасенко*
Технічний редактор *О. В. Лебедєва*

Підп. до друку 16.07.2013. Формат 84×108/16.
Папір офсет. Друк офсет. Гарн. шкільна.
Ум. друк. арк. 8,4. Замовлення № 13-07/15-05.

ТОВ «Видавнича група «Основа»
61001 м. Харків, вул. Плеханівська, 66
Тел. (057) 717-99-30
e-mail: office@osnova.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2911 від 25.07.2007 р.

ISBN 978-617-00-1837-3

© Золотарьова О. І., 2013
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2013

ПЕРЕДНЕ СЛОВО

Провідною метою сучасної музичної педагогіки є формування музичної культури школярів як невід’ємної складової духовної культури особистості. Поняття «музична культура» складається з морально-естетичних почуттів та переконань, знань, умінь і навичок, а також музичних і творчих здібностей, що визначаються всією музичною діяльністю. Музична освіта учнів початкових класів у сучасній школі ґрунтується на вимогах Державного стандарту початкової загальної освіти, Програми з музичного мистецтва для загальноосвітніх навчальних закладів (автори Л. О. Хлебникова, Л. О. Дорогань, І. М. Івахно та ін.) та принципах музичної педагогіки:

- орієнтуванні на духовний розвиток особистості засобами музичного мистецтва;
- зв’язку музики з життям, єдності емоційного і свідомого, художнього і технічного;
- взаємодії мистецтв;
- особистісно-діяльнісному підходу, визнанні самобутності й самооцінки особистості учня і т. ін.

Пропоноване видання серії «Мій конспект», що повною мірою відповідає зазначеним вище вимогам, складено за підручником Аристової Л. С. та Сергієнко В. В. *Музичне мистецтво : підруч. для 1 кл. (рекомендованим наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 07.02.2012 р. № 118)*.

Посібник містить орієнтовне календарне планування та плани-конспекти 35 уроків для 1-го класу. В орієнтовному календарному плануванні щодо кожного уроку зазначено: тему; музичний матеріал для сприймання та виконання; поняття, що мають засвоїти учні; ігри та вправи за тематикою уроку. Орієнтовні плани-конспекти уроків побудовані таким чином, щоб учитель мав

зможу використовувати запропонований матеріал повністю або частково (зважаючи на рівень навчальних досягнень учнів конкретного класу), доповнюючи його власними напрацюваннями, урізноманітнюючи у такий спосіб навчально-виховний процес на уроках музичного мистецтва.

Плани-конспекти уроків розраховані на учнів, які розпочинають знайомство зі світом музичного мистецтва. Отже, учитель має пам’ятати, що з перших днів необхідно привчати дітей уважно спостерігати за навколишнім світом, красою його звуків, бачити в кожному об’єкті природи живу істоту зі своїми характером і красою, уміти відчувати в природі живе начало — це важливо для формування особистості дитини, зростання маленької людини.

Творчі здібності особистості ефективно розвиваються в процесі музичної освіти, тому ми пропонуємо творчі завдання, що дозволяють формувати уяву, творче мислення, потребу в самовираженні (завдяки драматизації музичних творів, виконанню та сприйманню музики з пластичним інтонуванням), а також завдання для розвитку самостійної та авторської музичної діяльності учнів.

У пропонованому виданні зроблено особливий акцент на формуванні духовної культури особистості, приділено увагу реалізації таких вимог, як знайомство дітей із музичним фольклором України і класичною музикою, а також виявлення народно-пісенних витоків української професійної музики.

Видання «Мій конспект» має зручне поліграфічне оформлення, зокрема перфоровані аркуші та поля для нотаток, отже, є особливо зручним як для повсякденної роботи вчителя, так і для звітності.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Музичне мистецтво. Програма для загальноосвітн. навч. закл. 1—4 кл.* / Л. О. Хлебникова, Л. О. Дорогань, І. М. Івахно, Л. Г. Кондратова, О. В. Корнілова, О. В. Лобова, Н. І. Міщенко // http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/general-secondary-education/educational_programs/nnn1_4kl/
2. *Аристова Л. С., Сергієнко В. В.* Музичне мистецтво : підруч. для 1 кл. / Л. С. Аристова, В. В. Сергієнко. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. — 128 с.
3. *Ланцюженко З. Д., Школьнік С. Я.* Перші кроки школяра у світ музики : навч.-метод. посіб. 1 клас. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. — 104 с.
4. *Лобова О. В.* Здрастуй, музико! : навч. посіб. для 2 кл. чотириріч. і 1 кл. триріч. початк. шк. Ч. I. — К. : Освіта, 1998. — 96 с.
5. *Майбутнім першокласникам: книга для читання дітям шостого року життя / А. А. Ємець та ін.; під заг. ред. О. В. Джежелей.* — Х. : Вид. група «Основа», 2007. — 320 с.
6. *Печерська Е. П.* Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. — К. : Либідь, 2001. — 272 с.
7. *Яскулко М. К.* Музика. 1 клас. Тематичне планування та розробки уроків. — Х. : Вид-во «Ранок», 2009. — 144 с.

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

35 годин (1 година на тиждень), з них 4 години — резервний час

№ з/п	Дата	Тема уроку	Орієнтовний матеріал для сприймання	Орієнтовний матеріал для виконання	Музично-педагогічні технології, музичні поняття
І СЕМЕСТР					
Тема. ПРО ЩО РОЗПОВІДАЄ МУЗИКА (16 год)					
1		Як звучить довілля?	В. Подвала «Музичні загадки»	Н. Май «Перший дзвоник»; поспівка «Дзвоник задзвенів»	Поняття «музичні та шумові звуки», «композитор»
2		Музика передає почуття!	П. Чайковський «Хвороба ляльки», «Нова лялька»	Поспівка «Дзвоник задзвенів»; М. Дремлюга «Пісня про школу»; Н. Май «Перший дзвоник»	Поняття «пульс»; гра «Композитор»
3		Різні голоси	Е. Гріг «Пташка»; Д. Кабалевський «Зайчик дражнить ведмежатку»	Поспівка «Ку-ку»; українська народна пісня «Ой, до нори, мишко»; М. Дремлюга «Пісня про школу»	Поняття «високі звуки», «низькі звуки»; ігри «Прогулянка лісом», «Луна»; гра-загадка «Неслухняне пташеня»
4		Музика крокує	Е. Гріг «Похід гномів»; В. Косенко «Не хочуть купити ведмедика», «Купили ведмедика»	З. Левіна «Що нам осінь принесе?»; поспівка «Я крокую вгору»; українська народна пісня «Ой, до нори, мишко»	Поняття «довгі та короткі звуки»; ігри «Доц у лісі», «Що придбали друзі»
5		Свято осені	В. Косенко «Пасторальна»	Поспівка «Раз-два-три-чотири»; українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу»; З. Левіна «Що нам осінь принесе?»	Поняття «сопілка», «пастораль», «гучні та тихі звуки»
6		Рахівник-мандрівник ритм	Д. Кабалевський «Клоуни»	Поспівка «Раз-два-три-чотири»; українські народні пісні «Ой, є в лісі калина», «Ходить гарбуз по городу»	Поняття «ритм»; ігри «Неслухняне пташеня», «Упізнай пісню»
7		Знайомство з піснею	П. Чайковський «Осіня пісня»	Поспівка «Раз-два-три-чотири»; Д. Кабалевський «Перший клас»; українська народна пісня «Ой, є в лісі калина»	Поняття «пісня»; ігри «Телевізор», «Композитор»
8		Знайомство з танцем	Український народний танець «Гопак»	Поспівка «Гоп, гоп, гу-ту-ту»; А. Філіпенко «Узяла лисичка скрипку»; Д. Кабалевський «Перший клас»	Поняття «гопак», «троїсті музики», «народні музичні інструменти», «бандура», «скрипка»; пісня-гра «Музична луна»; гра «Телевізор»
9		Урок осінній (відсутній)	Е. Гріг «Похід гномів», П. Чайковський «Хвороба ляльки», «Нова лялька», В. Косенко «Пасторальна»	Український народний танець «Гопак»; українські народні пісні «Ходить гарбуз по городу», «Ой, до нори, мишко», Н. Май «Перший дзвоник»	Ігри «Звук низький чи високий?», «Телевізор», «Створюємо музику», «Впізнай мелодію»
10		Хто такий композитор?	В. Косенко «Дощик»; М. Парцхаладзе «Осіній дощик»	Поспівка «Ля-ля-ля»; В. Гребенюк «Осінь»; А. Філіпенко «Узяла лисичка скрипку»	Поняття «слухач», «виконавець», «композитор»; ігри «Доц у лісі», «Музична луна»
11		Які бувають музичні темпи?	Р. Шуман «Сміливий вершник»; Л. ван Бетховен «Весела. Сумна»	О. Янушкевич «Пісня про зарядку»; О. Гребенюк «Осінь»; поспівка «Гой-да-да»; поспівка-скоромовка «Вибіг Гришка на доріжку»	Поняття «темп»; гра «Доц у лісі»

№ з/п	Дата	Тема уроку	Орієнтовний матеріал для сприймання	Орієнтовний матеріал для виконання	Музично-педагогічні технології, музичні поняття
12		У королівстві співучих мелодій	Л. Ревуцький «Колискова»	Латиська народна пісня «Ой, я жу-жу»; О. Янушкевич «Пісня про зарядку»; поспівка «Баю-баю»	Поняття «народна музика», «вокальна музика», «колискова»
13		Хоровод метелиці-хурделиці	Р. Шуман «Дід Мороз»; український народний танець «Метелиця»	Поспівка «На засніженім лужку»; українська народна пісня «Іде-іде дід-дід»; В. Верменич «Запросини Діда Мороза»	Поняття «засоби музичної виразності», «характер», «темп», «динаміка», «інструментальна музика»
14		Як звучать музичні інструменти?	Український народний танець «Козачок»	А. Філіпенко «То сніжинки, мов пушинки», «Гарний танець гопачок»; поспівка «Ля-ля-ля»; В. Верменич «Запросини Діда Мороза»	Поняття «пауза»
15		Щедрівочка щедрувала...	Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича «Щедрик»	Українські народні пісні «Коліяд, коляд, колядниця», «Щедрівочка щедрувала», «Іде-іде дід-дід»; А. Філіпенко «Гарний танець гопачок», «То сніжинки, мов пушинки»	Поняття «колядка», «щедрівка»
16		Перевір себе	Твори, що вивчали впродовж семестру	Пісні, що вивчали протягом семестру	Гра «Хто швидше»
II СЕМЕСТР					
Тема. МУЗИКА НАВКОЛО НАС (19 год)					
17		Новорічні свята	П. Чайковський «Танець феї Драже» (з балету «Лускунчик»), «Баба-Яга»	Поспівка «На засніженім лужку»; Я. Степовий «Сніжинки»	Поняття «челеста»; гра «Впіймай у долоньку»
18		Казка двері відчиняє	С. Прокоф'єв «Вальс» (з балету «Попелюшка»), Б. Фільц «Бабусина казка»	Поспівка «На засніженім лужку»; А. Філіпенко «Новорічна»	Поняття «оркестр»
19		Музика і природа	С. Прокоф'єв «Ходить місяць над лугами»	Поспівка «Ходить місяць»; Б. Фільц «Морозець»; А. Філіпенко «Новорічна»	Гра «Телевізор»
20		Знайомство з маршем	П. Чайковський «Марш дерев'яних солдатиків»; В. Сильвестров «Марш»; Д. Кабалевський «Три кити», «Труба і барабан»	Поспівка «Наша пісенька летить»; А. Філіпенко «Біля мами гарно так»; Б. Фільц «Морозець»; українські народні танці «Гопак», «Козачок»	Поняття «танець», «марш», «пісня», «танцювальна музика»
21		Мамина пісня	Л. Ревуцький «Колискова»; П. Чайковський «Пісня без слів»	Поспівка «Мамочко, матусю»; О. Янушкевич «Мама і я»; А. Філіпенко «Біля мами гарно так»	Поняття «склад пісні»; гра «Композитор»
22		Народні танці	М. Глінка «Полька»; П. Чайковський «Вальс квітів»; український народний танець «Аркан»	Поспівка «Зробим коло»; білоруська народна пісня «Савка та Гришка»; О. Янушкевич «Мама і я»	Поняття «полька», «аркан»; гра «Імена»
23		Весна-красна вже йде...	Е. Ґріґ «Навесні»; П. Чайковський «Пісня жайворонка»	Поспівка «Ля-ля-ля»; Я. Степовий «Щебетала пташечка»; білоруська народна пісня «Савка та Гришка»	Поняття «веснянка»; гра «Весняна луна»

№ з/п	Дата	Тема уроку	Орієнтовний матеріал для сприймання	Орієнтовний матеріал для виконання	Музично-педагогічні технології, музичні поняття
24		«Щебетала пташечка...»	В. Сокальський «Пташка»	Поспівка «Вийди, вийди, сонечко»; українська народна пісня «Ой, минула вже зима»; Я. Степовий «Щебетала пташечка»	Поняття «соло»
25		«Вийди, вийди, сонечко...»	О. Барвінський «Сонечко»	Українські народні пісні «Вийди, вийди, сонечко», «Ой, минула вже зима»; поспівка «Сонечко»	Поняття «пісня-закличка»; гра «Впіймай у долоньку»
26		Урок весняний (підсумковий)	Я. Степовий «Сніжинки»; Б. Фільц «Морозець»; О. Янушкевич «Мама і я»	Українські народні пісні «Щебетала пташечка», «Вийди, вийди, сонечко»; В. Сокальський «Пташка»; П. Чайковський «Баба-Яга», «Танець феї Драже»	Ігри «Телевізор», «Композитор», «Оркестр»; творча гра «Упізнай музичний портрет»
27		Дружно працюємо, потім потанцюємо...	Р. Шуман «Веселий селянин»; Л. ван Бетховен «Екосез»	Поспівка «Сонечко»; В. Верменич «Повертайся, ластівко»; українська народна пісня «Вийди, вийди, сонечко»	Поняття «екосез»
28		Як народжується музика?	Й. Штраус вальс «Весняні голоси» (фрагмент)	Поспівка «Усмішка ласкава»; Т. Жупаніна «Рання бджілка»; В. Верменич «Повертайся, ластівко»	Поняття «диригент», «оркестр»; гра «Веселі лісові голоси»
29		На балу	С. Прокоф'єв «Вечір»; Й. С. Бах «Менует»	Н. Май «Виглядає сонечко»; Т. Жупаніна «Рання бджілка»; поспівка «Бом-бім»	Поняття «менуєт»
30		Хоровод метеликів	Г. Сасько «Метелики над квітами»; Е. Ґріґ «Метелик»	Поспівка «Усмішка ласкава»; А. Філіпенко «Зацвіла в долині»; Н. Май «Виглядає сонечко»	Ігри «Піймай у долоньку», «Композитор»
31		Що в музиці звучить?	К. Сен-Санс «Лебідь», «Слон»; М. Лисенко «Пісня Лисички» (з опери «Коза-Дерева»)	А. Філіпенко «Зацвіла в долині»; українська народна пісня-гра «Іди, іди, дощику»	
32		Зустрічаємо літечко	А. Вівальді «Літо»; Й. С. Бах «Волинка»	Українська народна пісня-гра «Іди, іди, дощику»; українська народна пісня «Край долини мак»; М. Лисенко «Пісня Лисички»	Поняття «волинка»; гра «Композитор»
33		Музична подорож	Р. Шуман «Веселий селянин», Й. С. Бах «Менует», Е. Ґріґ «Метелик»	Г. Сасько «Метелики над квітами», А. Філіпенко «Зацвіла в долині», Т. Жупаніна «Рання бджілка», Й. Штраус «Весняні голоси»	Вправа-гра «Запитання — відповідь»; ігри «Піжмурки», «Композитор», «Знайди портрет», «Танцювальна скарбничка»; творча гра «Краще виконання пісні»
34		Музична мозаїка	Твори, що вивчали впродовж року	Пісні, що вивчали протягом року	
35		Музична мозаїка (завершення)	Твори, що вивчали впродовж року	Пісні, що вивчали протягом року	

ОРІЄНТОВНІ ПЛАНИ-КОНСПЕКТИ УРОКІВ

Дата _____

I СЕМЕСТР

Клас _____

Тема «ПРО ЩО РОЗПОВІДАЄ МУЗИКА» (16 год)

Урок № 1. ЯК ЗВУЧИТЬ ДОВКІЛЛЯ?

Мета:

- **навчальна:** зацікавити учнів уроками музики; ознайомити з емоційним змістом музики, правилами слухання, співу; дати поняття «музичні та шумові звуки», «композитор»; розпочати формування вмінь сприймати та виконувати музику;
- **розвивальна:** розвивати творчу уяву, фантазію учнів;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: В. Подвала «Музичні загадки»; Н. Май «Перший дзвоник»; поспівка «Дзвоник задзвенів».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрет композитора В. Подвали; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірш «Розповідає музика» О. Лобової.

Обладнання: музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок введення в тему.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Перший дзвоник» Н. Май).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

Учитель. Сьогодні розпочався ваш перший музичний урок. Пролунав дзвоник. На початку привітаймося! Наше привітання буде особливим, таким, як і наш урок. Послухайте наше вітання.

Прослуховування музичного вітання

- ♦ Що особливого у нашому вітанні?

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Мабуть, ви ще у дитячому садку дуже любили музичні заняття, де виконували пісні, танцювали, грали у музичні ігри, слухали музику. Тепер ви подорослішали, прийшли до школи, де на вас знову чекають цікаві зустрічі зі світом музичного мистецтва. Ми вирушимо у подорож до музичних казок, де почуємо музику природи, спів пташок.

- ♦ Про що нам може розповісти музика?

Розповідає музика про все, що є на світі:
Як вдалину біжить ріка, милуючись у літі,
Як сонце в синіх небесах промінням землю гріє,
Про кожну квітку у лісах, про спогади та мрії.
Про щирі пісні солов'я, про верби і калину,
Про землю, що навік моя, — співучу Україну.
Як хуртовина білий сніг розсипала навколо,
І як дзвінкоголосий сміх збирає друзів в коло.
Як грізно за вікном бурчить зимова завірюха,
Як важко, коли друг мовчить або немає друга.
Про дзвін джерельного струмка й ліси, дощами вмиті,
Розповідає музика про все, що є на світі.

О. Лобова

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

3.1. Засвоєння нових знань

- ♦ Які звуки лунають навколо вас? (*Звуки транспорту тощо*)
- ♦ Якщо ви потрапите у ліс, у парк, то що можна там почути? (*Голоси пташок, шелестіння листочків, гілочок, дерев, дзюрчання води*)

Звуки скрізь є: в лісі, в полі
І на вулиці, і в школі,

В небесах, що сні колишуть,
Звуки вкрались навіть в тишу.

Засвоєння понять

Усе це — тріск, кроки, гуркіт, шарудіння — **шумові звуки**.

Годинник цокає: цок-цок!
Колеса б'ють: тук-тук!
У-у, у-у! — реве гудок,
Такий тривожний звук.

І стільки звуків день у день
Луна навколо нас,
Що можна скласти сто пісень
І заспівати враз!

А ще бувають звуки музичні.

- ♦ Де можна почути музичні звуки? (*Робота у зошитах, с. 2.*)

3.2. Вокально-хорова робота

Ознайомлення з правилами співу (робота у зошитах, с. 2)

Розучування та виконання поспівки «Дзвоник задзвеніє»

Учитель. На початку уроку, коли ви заходили до класу, вас зустріла пісня. Послухайте її ще раз.

- ♦ Про що вона розповідає?

Слухання пісні «Перший дзвоник» Н. Май

- ♦ Чи відома вам ця пісня?
- ♦ Який настрій вона викликає?

Засвоєння понять

Людина, яка створює музику, — це **композитор**.

Цю пісню написала українська композиторка Н. Май. Зараз ми вивчимо її, адже ця пісня про всіх, хто вперше йде до школи, а отже, саме про вас.

Розучування пісні «Перший дзвоник» Н. Май (робота над постановою, одночасним початком співу, м'якістю звуковедення)

Слухання музики

- ♦ Які звуки ми можемо почути у лісі?
- ♦ Кого ми можемо побачити у лісі влітку? Про це ви дізнаєтеся, якщо відгадаєте пісеньки-загадки українського композитора В. Подвали.
- ♦ Про яких лісових мешканців розповів композитор?

Слухання «Музичних загадок» В. Подвали

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ♦ Чи сподобалася вам наша перша зустріч із музикою?
- ♦ З якими піснями ми ознайомилися на уроці?
- ♦ Про що розповіла нам пісня «Перший дзвоник» Н. Май?
- ♦ Які правила співу та слухання музики ви запам'ятали?

Учитель. Щоб зрозуміти та полюбити музику — одного уроку замало. Тому слухайте музику завжди, співайте разом із батьками та однокласниками — у школі, удома, на відпочинку!

Учні виходять із класу під музичний супровід («Перший дзвоник» Н. Май).

Урок № 2. МУЗИКА ПЕРЕДАЄ ПОЧУТТЯ!

Дата _____

Клас _____

Мета:

- **навчальна:** надати учням уявлення про музику як мистецтво, що розповідає про життя людей і навколишній світ мовою звуків, про вокальну та інструментальну музику;
- **розвивальна:** розвивати в учнів уміння сприймати музику та визначати засоби її виразності; розвивати вокально-хорові виконавські навички; дати визначення поняттю «пульс»;
- **виховна:** виховувати музичну культуру та моральні якості (співчуття, почуття людяності, любові до рідного краю).

Музичний матеріал: П. Чайковський «Хвороба ляльки», «Нова лялька»; поспівка «Дзвоник задзвенів»; М. Дремлюга «Пісня про школу»; Н. Май «Перший дзвоник»; гра «Композитор».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрети композитора П. Чайковського; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Пісня про школу» М. Дремлюги).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Якими бувають музичні звуки?
- ♦ Які правила співу ви запам'ятали?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- ♦ Чи може музика розповісти про почуття?
- ♦ Якими можуть бути почуття?

Учитель. Отже, звернімося до музики, вона дасть нам відповіді на ці запитання.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Слухання музики

Учитель. У які ігри найбільше люблять гратися дівчата? Композитор П. Чайковський часто гостював у с. Кам'янка на Чернігівщині, де жила його сестра з племінниками. Спостерігаючи за іграми дітей, він написав для них «Дитячий альбом». З-поміж багатьох п'єс усього альбому є дві, у яких ідеться про гру дівчинки з лялькою. Погляньте на два малюнка. (Розглядання ілюстрацій.) На одному малюнку дівчинка лікує захворілу ляльку, а на іншому — грається з лялькою.

Гра «Композитор»

Учитель. Якщо б ви були композиторами, то яку музику написали б, щоб передати настрої цих двох малюнків? (Відповіді учнів.)

Слухання «Хвороба ляльки» та «Нова лялька» П. Чайковського

Учитель. Послухайте два музичних твори композитора П. Чайковського.

- ♦ Який твір розповідає про події, зображені на першому малюнку, а який — про події другого?

Слухання «Хвороба ляльки» та «Нова лялька» П. Чайковського.

- ♦ Чому ви вирішили, що перший твір відповідає першому малюнку, а другий — другому? Можливо, навпаки? (**Коментар.** У цьому разі вчитель застосовує прийом провокування дискусії.)

- ♦ Якби ви були композитором, то яку назву ви могли дати цим творам?

Композитор назвав ці твори «Хвороба ляльки» та «Нова лялька». У п'єсі «Хвороба ляльки» ми чуємо, як болісно та жалібно зітхає дівчинка, немов сльози капують з очей — так їй шкода ляльку. А у п'єсі «Нова лялька» ми почули радісну, поривчасту музику, дівчина немов кружляє та співає від радощів.

- ♦ Придумайте розповіді за малюнками та музикою з такими назвами. (*Відповіді дітей.*)

Ви придумали дуже цікаві розповіді.

- ♦ Які почуття викликала у вас ця музика?

Так, ця музика вчить відчувати чужий біль. І хоча вона про ляльку, але почуття в ній справжні. Але після суму обов'язково настає радість. (*Робота у зошитах, с. 3.*)

4.2. Вокально-хорова робота

Виконання посівки «Дзвоник задзвенів»

Засвоєння понять

Коли ви виконували цю пісеньку, то, мабуть, відчули рівномірну пульсацію — раз-два, раз-два. Пульс — це рівномірні «кроки» музики. (*Робота у зошитах, с. 3.*)

Виконання посівки із крокуванням та плесканням.

Розучування пісні «Пісня про школу» М. Дремлюги. Робота над текстом, одночасним початком співу, м'яким звуковеденням.

Повторення пісні «Перший дзвоник» Н. Май

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ми відчували сум та радість, училися відчувати біль іншої людини та розділяти її радість.

- ♦ Пригадайте назви творів, які ми слухали на уроці.
- ♦ Про які почуття розповіла нам «Пісня про школу» М. Дремлюги?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Пісня про школу» М. Дремлюги).

Мета:

- **навчальна:** збагачувати музичний досвід учнів, розкриваючи особливості хороводної, ігрової пісні; засвоювати з ними поняття «високі звуки», «низькі звуки»;
- **розвивальна:** розвивати творчі здібності до музики, почуття ритму;
- **виховна:** виховувати інтерес до музики, уміння спілкуватися.

Музичний матеріал: Е. Гріг «Пташка»; Д. Кабалевський «Зайчик дражнить ведмежатко»; поспівка «Ку-ку»; українська народна пісня «Ой, до нори, мишко»; М. Дремлюга «Пісня про школу»; ігри «Прогулянка лісом», «Луна»; гра-загадка «Неслухняне пташеня».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; казка Хао Ньїєн «Чому дятел не співає?»; портрет композитора Д. Кабалевського; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Пташка» Е. Гріга).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Які настрої передає музика?
- ♦ У яких музичних творах, що слухали на попередньому уроці, ми чули сум?
- ♦ Який музичний твір розповів нам про радісну гру дівчинки?
- ♦ Як називають людину, яка створює музику?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Чи відомо вам, що музика — справжня чарівниця? Вона може передати не тільки різні настрої та почуття. Разом з нею ми зможемо здійснити подорож до осіннього лісу й почути лісові таємничі звуки. Чи хотіли би ви разом зі мною почути пісню лісу? Тоді ми знову вирушаємо у подорож.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Ось ми й у лісі. Уявіть: зійшло сонце. Якщо прислухатися, то можна почути багато звуків: спів пташок, шелестіння листя, шарудіння гілочок. Це — музика лісу! Видатний український педагог В. Сухомлинський, відвідавши з учнями ліс, написав невеличку казку. Ось послухайте...

«Зійшло сонце, подихнув легенький вітерець, і всі дерева в лісі заспівали. Кожне співало свою пісню... Слухаючи цей спів, хотілося підійти до білорогої красуні берізки, обійняти її. Дуб співав мужню пісню. Слухаючи цей спів, хотілося бути сильними, відважними...»

Отже, привітаймося з природою її мовою!

Гра «Прогулянка лісом»

Діти мають наслідувати звуки лісу: дме вітер, шелестять листя, дзюрчить струмочок.

Гра «Луна» (відтворення ритму)

- ♦ Чи можуть звуки лісу стати музичними? Чия це музика? (Імітація стукотіння дятла дерев'яними паличками.)

Це стукіт лісового лікаря дерев — дятла. Послухайте ще раз його стукіт та повторіть зі мною.

Читання казки Хао Ньїєна «Чому дятел не вміє співати»

Учитель. Чи відомо вам, чому дятел не співає, а лише стукає? Послухайте казку в'єтнамського письменника Хао Ньїєна «Чому дятел не вміє співати».

Учитель читає казку Хао Ньїєн «Чому дятел не вміє співати»
(див. с. 79 цього посібника).

- ♦ Яких мешканців ми можемо зустріти у лісі?

4.1. Слухання музики

Слово вчителя

Послухайте музику. Можливо, це ведмідь?

Слухання п'єси «Пташка» Е. Гріґа

- ♦ Як ви здогадалися, що це музика пташки, а не ведмедя?

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Звуки, що виникають під час співу або гри на музичних інструментах, мають певну висоту. Вони бувають **високими та низькими**. (*Робота у зошитах, с. 5.*)

Гра-загадка «Неслухняне пташеня»

Учитель. Неслухняне маленьке дитинча синички, спурхнувши з гнізда, полетіло високо вгору і сіло на верхівку дерева. (*Грає арпеджіо вгору.*)

Синичка-мама побачила і злякалася, що її дитина може впасти, тому звеліла негайно спускатися. Музика зараз підкаже вам, чи послухалося пташеня мами. (*Грає арпеджіо вгору або вниз.*)

Покажіть рухами рук, куди летіло пташеня.

4.3. Слухання музики

Учитель. Наша подорож лісом триває. Ми потрапили на лісову галявину. За звучанням музики визначте, хто бешкетує на лісовій галявині.

Слухання «Зайчик дразнить ведмежатко» Д. Кабалевського.

- ♦ Якими звуками було зображено лісових мешканців?
- ♦ Який настрій ви відчули в музиці?
- ♦ Кого зобразили спокійні та низькі звуки, а кого — високі та дзвінкі? (*Робота у зошитах, с. 4.*)

4.4. Вокально-хорова робота

Розучування посівки «Ку-ку» з показом звуковисотності (робота у зошитах, с. 4)

Розучування української народної пісні «Ой, до нори, мишко», спів з проплескуванням пульсу мелодії

Повторення «Пісні про школу» М. Дремлюги

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Наша подорож добігла кінця.

- ♦ Про яких лісових мешканців розповіла нам музика?
- ♦ Які голоси вони мають?
- ♦ Якими бувають музичні звуки?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Пташка» Е. Гріґа).

Мета:

- **навчальна:** збагачувати музичний досвід учнів, розкриваючи особливості хороводної, ігрової пісні; засвоювати з ними поняття «довгі та короткі звуки»;
- **розвивальна:** розвивати творчі здібності до музики, почуття ритму;
- **виховна:** виховувати інтерес до музики, уміння спілкуватися.

Музичний матеріал: Е. Гріг «Похід гномів»; В. Косенко «Не хочуть купити ведмедика», «Купили ведмедика»; З. Левіна «Що нам осінь принесе?»; поспівка «Я крокую вгору»; українська народна пісня «Ой, до нори, мишко»; ігри «Дощ у лісі», «Що придбали друзі».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: музичні молоточки; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок поглиблення теми.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Похід гномів» Е. Гріга).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Якими бувають звуки, що ми чуємо навколо?
- ♦ Якими бувають музичні звуки?
- ♦ Як називають кроки у музиці?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- ♦ Як ви рухаєтеся, коли поспішаєте до школи?

Учитель. Так, ви йдете швидко. А якщо ви втомлені або вам не потрібно нікуди поспішати? Так, ваші кроки стають повільнішими. А чи може музика крокувати? Тож дізнаємося про це на уроці. Уявіть, що ви — композитори. Яку музику б ви написали, щоб передати осінній настрій? Отже, сьогодні на уроці під час подорожі до осіннього лісу ми поміркуємо про те, як музика передає осінні настрої.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Гра «Дощ у лісі»

Учитель. Передайте звуками шум дощу від перших крапель через зливу до вщухання.

- ♦ Якими звуками — музичними чи шумовими — ми передали шум дощу?

4.1. Вокально-хорова робота

Розучування поспівки «Я крокую вгору»

Учитель. Осіння пора завжди викликає два почуття: з одного боку, вона трошки сумна, тому що закінчилося літо, настають холодні, похмурі дні. З іншого боку — це час милування різнобарвною, кольоровою та яскравою природою, час збирання щедрого врожаю.

Слухання пісні «Що нам осінь принесе?» З. Левіної

Учитель. Усі люди радіють щедрій осені, збирають урожай та виконують пісні. Прислухайтеся до пісні. Про що в ній ідеться?

- ♦ Який настрій, які почуття ви почули у цій пісні?

Розучування пісні «Що нам осінь принесе?» З. Левіної (спів у діалозі, виконання з проплескуванням пульсу)

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Ви, мабуть, звернули увагу на те, що музичні звуки мають різну тривалість. Одні звучать довго, інші — коротко. На кожну частину пульсу припадає або один довгий звук, або два коротких.

Довгий звук — склад ТА — позначають \lfloor ; два коротких звуки — ТІ-ТІ — позначають Π . На один довгий звук ТА припадає два коротких ТІ-ТІ. Паузу (мовчання) позначають Σ .

Учитель. Я хочу розповісти вам про свою пригоду. Учора я купував (-ла) подарунок своєму маленькому приятелю. Скільки у магазині іграшок! Ляльки, машинки, кораблі, зайчики, цуцики, кошенятка та інші.

- ♦ А що ви б придбали в іграшковому магазині?

Гра-імпровізація «Що придбали друзі».

Учитель. Уявіть, що ваші друзі пішли до магазину іграшок, купили там ляльку та маленьких гномів. Дайте ритмічну відповідь на запитання.

Що придбали друзі?

Запишіть ритмічний рисунок відповіді.

Гарну ляльку.
Маленьких гномів.

4.3. Слухання музики

Слухання твору «Похід гномів» Е. Гріґа

- ♦ Про що розповіла нам музика?
- ♦ Герої цієї п'єси крокували або швидко бігли?
- ♦ Які казкові персонажі можуть крокувати під цю музику?

Слухання «Не хочуть купити ведмедика» В. Косенка

Учитель. У магазині, де я був (була), особливо чудовим був ведмедик. І раптом я побачив (-ла) маленького хлопчика, який благав батьків, щоб йому купили цього ведмедика. Послухайте, як про це розповідає В. Косенко у своїй п'єсі.

- ♦ Якщо ви були б композиторами, яку назву ви б дали цій п'єсі?
- ♦ Як музика розповідає про почуття малюка?
- ♦ Як звучала музика: голосно чи тихо, швидко чи повільно?

Слухання «Купили ведмедика» В. Косенка

Учитель. Хочете дізнатися, чим завершилася ця історія? Послухайте ще одну п'єсу.

- ♦ На вашу думку, купили ведмедика малюкові чи ні?
- ♦ Як би ви назвали цей твір?
- ♦ Чому ви вирішили, що малюк отримав ведмедика?
- ♦ Як музика розповіла про це?
- ♦ Чи змінився настрій дитини?
- ♦ Який настрій був у першій п'єсі?
- ♦ Як він змінився у другій п'єсі?

4.4. Вокально-хорова робота

Повторення пісні «Ой, до нори, мишко»

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Ми сьогодні дізналися, як музика передає різні настрої людини. Отже, свою колекцію музичних вражень ми збагатили новими творами.

- ♦ Яких казкових мешканців лісу ми впізнали у творах Е. Гріґа?
- ♦ Які музичні враження ви отримали від прослуховування п'єс В. Косенка?
- ♦ Які назви мали ці п'єси?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Похід гномів» Е. Гріґа).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів розпізнавати життєвий зміст музики та вміти на елементарному рівні висловлювати враження від музичних творів, передавати у виконанні настрій і характер музики; засвоїти з ними поняття «сопілка», «пастораль», «гучні й тихі звуки»;
- **розвивальна:** розвивати відчуття пульсації; поглиблювати знання учнів про поняття «високі й низькі, короткі й довгі звуки»; розвивати творчі здібності, фантазію, уяву, емоційність учнів;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: В. Косенко «Пасторальна»; поспівка «Раз-два-три-чотири»; українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу»; З. Левіна «Що нам осінь принесе?».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; ілюстрації до музичних творів; зображення музичних інструментів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок поглиблення теми.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу»).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Які бувають за висотою звуки?
- ♦ Як позначаються довгі та короткі звуки?
- ♦ Які настрої ми можемо почути у музиці?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель (декламує вірш)

Падає, падає листя.
Листя в саду мерехтить.
Жовте, яскраво-вогнисте
Тихо за вітром летить.

- ♦ Про яку пору року йдеться у цьому віршику? Правильно, про осінь.
- ♦ А чи помітили ви красу осені дорогою до школи? Чи прислухалися до її звуків?
- ♦ Якщо б ви були композиторами, яку б музику ви написали, щоб передати осінні настрої? Сьогодні на уроці ми поміркуємо про те, якою може бути музика осені.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Як ви вважаєте, чи легко зрозуміти, про що розповідає музика? Одряду можна навіть заплутатися.

Для того щоб зрозуміти музику, потрібно навчитися слухати її та дотримувати певних правил: сидіти зручно, зводити слухати музику в тиші, слухати уважно та не відволікатися.

4.1. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

- ♦ Які музичні інструменти вам відомі?

З-поміж багатьох інструментів є чудовий чарівний інструмент — сопілка.

Знайшли ми в полі гілочку —
Шукали цілий день.
Калинову сопілочку
Зробили для пісень.

Цей інструмент схожий на пастушу дудочку.

Про її чарівний спів йдеться у багатьох українських казках і піснях, а нам сопілочка допоможе пригадати літо, те, як гостювали у селі у бабусь та дідусів або з батьками ходили у похід та милувалися чудовими сільськими краєвидами. Погляньте на малюнок. Що на ньому зображено? (*Робота у зошитах, с. 7.*)

Картини сільського життя із зображенням природи і пастушків — це пастораль.

4.2. Слухання музики

Учитель. Український композитор В. Косенко розповів зміст картини музичною мовою у п'єсі «Пасторальна». Вслухайтесь в цю музику, що нагадує звучання пастушої дудочки.

- ♦ Який настрій дарує вам ця музика?

Слухання п'єси «Пасторальна» В. Косенка

- ♦ Якими барвами можна передати цей настрій?
- ♦ Чому пастушок грає на сопілці, а не на якомусь іншому інструменті?
- ♦ Як звучала музика: тихо чи гучно?

Засвоєння понять «гучні та тихі музичні звуки»

4.3. Вокально-хорова робота

Учитель. Восени після збирання врожаю люди влаштовували свято, дякували силам природи — сонцю, землі, дощу — за гарний врожай. Який гарний урожай ми зібрали на городі! Тут і буряки, і огірочки, і диня — всього і не перелічиш. Але найголовніший на городі — це гарбуз! Про гарбуз та його родичів український народ склав пісню, яку ми зараз вивчимо.

Розучування пісні-гри «Ходить гарбуз по городу»

Продовження роботи над піснею «Що нам осінь принесе?» З. Левіної з проплескуванням пульсу та ритму

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ми зрозуміли, що музика може розповідати про все: про настрій, почуття — і навіть малювати картини природи особливою мовою — мовою музики.

- ♦ Який твір ми слухали сьогодні на уроці?
- ♦ Яку назву має пісня-гра про господаря огороду?

Учні виходять із класу під музичний супровід (українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу»).

Мета:

- **навчальна:** розширювати уявлення учнів про емоційний зміст музики;
- **розвивальна:** активізувати образне мислення учнів, використовуючи сюжетно-рольові ігри; засвоїти поняття «ритм»; розвивати творчу фантазію, уяву, уміння імпровізувати;
- **виховна:** виховувати вокальні, виконавські навички, інтерес до музики, співу.

Музичний матеріал: Д. Кабалевський «Клоуни»; поспівка «Раз-два-три-чотири»; українські народні пісні «Ой, є в лісі калина», «Ходить гарбуз по городу»; ігри «Неслухняне пташеня», «Упізнай пісню».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрет композитора Д. Кабалевського; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (українська народна пісня «Ой, є в лісі калина»).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Якими бувають музичні звуки?
- ♦ Кого музика може зобразити високими звуками, а кого — низькими?

Гра «Неслухняне пташеня»

- ♦ Як називають «кроки» у музиці?
- ♦ Як позначають короткі та довгі звуки? (*Робота у зошитах, с. 8.*)

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. За вікном осінь. Усе частіше накрапає дощик — крап, крап-крап, крап-крап-крап. Так стукають краплинки у вікно, і ми кажемо: це дощик вистукує ритм.

Що означає це слово — *ритм*? З чого ж він виникає? Про це ми дізнаємося сьогодні на уроці.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Чергування довгих і коротких звуків — це **ритм**. За ритмом можна впізнати пісню.

Погляньте: на дошці записаний ритм пісні.

Проплескування ритму

Гра «Упізнай пісню»

Чи здогадались ви, ритм якої пісні, що ми вивчали на попередніх уроках, записаний на дошці?

4.2. Слухання музики

Учитель. А тепер рахівник-мандрівник ритм запрошує нас у подорож до цирку. Скільки тут артистів! Пригадайте, хто виступає в цирку.

Одного разу композитор Д. Кабалевський відвідав цирк, а потім у музиці передав свої враження від найвеселіших артистів, які бавлять глядачів своїми жартами.

- ◆ Про кого йдеться?
- ◆ Якою може бути музика про клоунів?

Слухання п'єси «Клоуни» Д. Кабалевського

- ◆ Який настрій передав нам композитор своєю музикою?

Повторне слухання п'єси «Клоуни» Д. Кабалевського з використанням танцювальної імпровізації

- ◆ Яке сонечко слухало п'єсу «Клоуни» Д. Кабалевського? (*Робота у зошиті, с. 8.*)

4.3. Вокально-хорова робота

Виконання посівки «Раз-два-три-чотири» з проплескуванням пульсу, ритму.

Розучування української народної пісні «Ой, є в лісі калина», робота над текстом, визначення особливостей ритму та робота над ними

Продовження роботи над українською народною піснею «Ходить гарбуз по городу», робота над виразністю виконання, інсценування пісні

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні у нашій подорожі нам допомагав рахівник-мандрівник ритм.

- ◆ Що таке ритм?
- ◆ Чи може ритм допомогти впізнати пісню?
- ◆ Які звуки утворюють ритм?

Учні виходять із класу під музичний супровід (*народна пісня «Ой, є в лісі калина»*).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів співати природним звуком; засвоїти з ними поняття «пісня»;
- **розвивальна:** розвивати емоційну сферу учнів за допомогою емоційного змісту музики П. Чайковського, народної пісні;
- **виховна:** виховувати емоційну чутливість, здатність до співпереживання, розуміння почуттів і думок, що виражені в музиці.

Музичний матеріал: П. Чайковський «Осінь пісня»; послівка «Раз-два-три-чотири»; Д. Кабалевський «Перший клас»; українська народна пісня «Ой, є в лісі калина»; ігри «Телевізор», «Композитор».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрет композитора П. Чайковського; репродукція картини «Золота осінь» І. Левітана; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; картки для гри «Телевізор».

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Перший клас» Д. Кабалевського).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Які тривалості звуків вам відомі?
- ♦ Як позначають короткі та довгі звуки?

Гра «Телевізор»

Відтворити тривалість звуків за картками, що демонструє учитель.

Гра «Композитор»

Скласти пісеньку дощових краплинок та записати її ритм на дошці.

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Коли я сьогодні йшов (ішла) до школи, то звернув (-ла) увагу на те, як попрацювала осінь-чародійка, якими різнокольоровими барвами торкнулася вона природи! Роздивлявся (-лася) я на осінню красу, і в моїй душі немовби пісня заспівала. Вам відомо, що таке пісня? На уроці сьогодні ми з нею познайомимося ближче.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Засвоєння нових знань

Учитель. Чи помітив хто-небудь із вас, як гарно навкруги? Погляньте у вікно!

- ♦ Яку картину намалювала чарівниця-осінь?

Так, уже не так тепло, як улітку, сонечко вже не таке яскраве, листочки пожовкли, дні стали коротшими. Ви, діти, дуже спостережливі. Як змінюється погода восени?

Так, вона буває різною. У теплі дні — прозоре повітря, чисте блакитне небо, але незабаром стане прохолодніше. Погляньте, яку осінь побачив і намалював чудовий художник Ісаак Ілліч Левітан! У своїй картині «Золота осінь» він передав поезію в'янення осінньої природи на порозі швидкої зими.

- ♦ Який період осені зобразив художник? (*Жовтень*)
- ♦ Який стан осінньої природи передав художник? (*Спокій*)

У цій картині Левітан із проникливою майстерністю втілює сумну і світлу прощальну красу осені. Небо затягнуло хмарною пеленою, вітер куйовдить верхівки беріз. Вони скидають своє вбрання на пожовклу траву. Птахи вже відлетіли у теплі краї, і тиша опустилася на ліс.

- ♦ Чи може музика намалювати подібну картину осені?

Гра «Композитор»

Учитель. Восени буває і сумно, і радісно. Сумно тому, що скінчилося літо і природа нібито завмирає, а радісно — тому, що зібрали добрий урожай і незабаром настане зима, а з нею Новий рік із веселими святами та подарунками.

- ♦ Якщо ви були б композитором, то яку музику осені ви написали б?
- ♦ Який настрій у нас викликає осінь?

Та не лише славна за твою ти вроду —
Урожай багатий ти несеш народу.
Пишна і дорідна, пахнеш ти медами,
Славиш край наш рідний зерном і плодами!

Восени люди відмічають свято урожаю. А жодне свято у нашій країні не обходиться без пісні.

- ♦ Які пісні про осінь вам відомі?
- ♦ Що таке пісня?

Засвоєння понять

Пісня — це музичний твір, який співають.

4.1. Слухання музики

Учитель. Композитор П. Чайковський свої враження від осінньої природи втілює у п'єсі «Осіньна пісня». І хоча він жив дуже давно, але враження композитора від осінньої природи ми можемо відчутися і зараз. Послухайте твір «Осіньна пісня».

- ♦ Якою П. Чайковський побачив осінь?

Слухання п'єси «Осіньна пісня» П. Чайковського.

- ♦ Які настрої осені ви відчували?
- ♦ Як композитор передає осінній настрій?

Так, ми відчували красу цієї пори, слухаючи музику: прозоре, блідо-блакитне повітря, різнокольорові листочки, що їх підхоплює та кружляє вітер, а потім плавно опускає на землю. Яка чудова музика!

І не кожній пісні потрібні слова — інколи пісня зрозуміла без слів.

4.2. Вокально-хорова робота

Розспівування «Раз-два-три-чотири» (робота у зошитах, с. 9)

Розучування пісні «Перший клас» Д. Кабалевського (спів у діалозі з учителем)

Продовження розучування пісні «Ой, є в лісі калина» (робота над виразністю виконання, виконання з танцювальними рухами)

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ми ознайомилися з музикою, що має назву «пісня».

- ♦ Як називають твір, що співають?
- ♦ Які настрої осені ми відчували у творі П. Чайковського?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Перший клас» Д. Кабалевського).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів розпізнавати життєвий зміст музики ти вміти на елементарному рівні висловлювати враження від музичних творів, передавати у виконанні настрої і характер музики; засвоїти поняття «гопак», «троїсті музики», «народні музичні інструменти», «скрипка» та «бандура»;
- **розвивальна:** розвивати відчуття пульсації; розвивати творчі здібності, фантазію, уяву, емоційність учнів;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: український народний танець «Гопак»; поспівка «Гоп, гоп, гу-ту-ту»; А. Філіпенко «Узяла лисичка скрипку»; Д. Кабалевський «Перший клас»; пісня-гра «Музична луна»; гра «Телевізор».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (*український народний танець «Гопак»*).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Як називають музику, яку співають?
- ♦ Які пісні ви знаєте?
- ♦ Як називають довгі та короткі звуки?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Українська пісня — це душа народу. Але й у танцях українці завжди були та є завзятими. На святах або після того, як добре попрацювали, збиралася молодь, щоб відпочити. А кращий відпочинок — це добра пісня або добрий танок.

Які ж танці бувають?

Запрошую вас познайомитися з найулюбленішим українським танцем — гопаком.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Засвоєння нових знань

Учитель. З давніх-давен одним із найулюбленіших танців українців був гопак. Раніше він був лише чоловічим танцем, а сьогодні гопак танцюють і жінки. Він виник серед козаків, які боронили Україну від ворогів. У танці козаки змагалися у спритності, силі, супроводжуючи танець вигуками «гоп-гоп». Цей танок тому і називали гопаком.

Засвоєння понять

Гопак — це український народний танець.

Під час народних свят музиканти звеселяли слухачів веселими, запальними танцювальними мелодіями. Музиканти грали на народних інструментах — скрипці, цимбалах, бубоні, їх називали «**троїсті музики**».

На площах міст великих,
У мальовничих селах
На святах різноликих,
На ярмарках веселих

Із сопілками
Таланти, не базіки,
Народ свій звеселяли
Троїсті музики.

**Розглядання малюнків із зображенням музичних інструментів,
пояснення способу гри на них (робота у зошитах, с. 10)**

4.2. Слухання музики

Учитель. Послухайте музику у виконанні троїстих музик та приєднайтеся до них, граючи на уявних музичних інструментах.

Слухання музики, імітація гри на скрипці, бубоні

- ◆ Згадайтеся, чому троїсті музики не могли грати на роялі?
- ◆ Як рухаються танцюристи, виконуючи цей танок? (*Танцюють навприсядки, тупочуть чобітками.*)

**Повторне слухання з елементами танцювальних рухів:
напівприсідання, тупотіння, «колупалочка»**

4.3. Вокально-хорова робота

Пісня-гра «Музична луна»

**Розучування поспівки «Гоп, гоп, гу-ту-ту», підкреслення пульсу поспівки
(робота у зошитах, с. 10)**

**Розучування пісні «Узяла лисичка скрипку» А. Філіпенка
(робота за змістом пісні, розучування танцювальних рухів до пісні)**

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні ми доторкнулися до витоків народної музики, дізналися про українські народні музичні інструменти.

- ◆ Про що нам розповіла музика нашого уроку?
- ◆ Який український народний танець вам відомий?
- ◆ Чому гопак має саме таку назву?
- ◆ Які українські народні інструменти ви запам'ятали?

Намалюйте свої враження від народної музики.

Учні виходять із класу під музичний супровід (*український народний танець «Гопак»*).

Мета:

- **навчальна:** допомогти учням продемонструвати свої виконавські досягнення, повніше засвоїти емоційну сферу, самовиразитися;
- **розвивальна:** поглибити розуміння учнями зв'язків музики (мистецтва) з навколишнім середовищем; допомогти усвідомити, що музика є необхідною складовою життя людини;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: Е. Гріг «Похід гномів», П. Чайковський «Хвороба ляльки», «Нова лялька», В. Косенко «Пасторальна», український народний танець «Гопак»; українські народні пісні «Ходить гарбуз по городу», «Ой, до нори, мишко»; Н. Май «Перший дзвоник»; ігри «Звук низький чи високий?», «Телевізор», «Створюємо музику», «Впізнай мелодію».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; ілюстрації до музичних творів.

Обладнання: музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок узагальнення знань, умінь і навичок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (український народний танець «Гопак»).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Минуло небагато часу відтоді, як ми потрапили у країну Музика, але ви вже знаєте, наскільки вона буває різною: веселою і сумною, тривожною і спокійною, урочистою та жартівливою. Вона, як і людина, має певний характер і може розповісти нам про різні події або намалювати різні картини. Ми вже трохи навчилися слухати музику, спробували передати її у малюнках та рухах, почали також вчитися співати і впізнавати музику за мелодією.

- ♦ Які звуки навколо нас ми можемо почути?
- ♦ Якими бувають музичні звуки?

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Гра «Звук низький чи високий?»

Перевірте ви слух свій:
Звук високий чи низький?
Хай попрацюють ваші руки:
Покажіть, які це звуки!

Учитель виконує будь-яку мелодію у різних регістрах, діти показують висоту звуку руками.

- ♦ Як позначають короткі та звуки довгі?

Гра «Телевізор»

Учитель. Уявіть, що ви повернулися додому, увімкнули телевізор, а на екрані — знаки. Уважно розгляньте їх та запам'ятайте.

- ♦ Що це за знаки? Назвіть їх та проплескайте.

Гра «Створюємо музику»

Учитель. На попередніх уроках ми переконалися, що кожен вірш або пісня має свій ритм. До нас на урок Мудра Сова принесла завдання: проплескати і записати ритмічний рисунок тексту. Послухайте цей текст.

Стука вітерець до нас,
Хоче він зайти у клас.

Учні проплескують та записують ритмічний рисунок на дошці.

А чи відомо вам, яка цікава історія сталася одного осіннього дня? Вона здивувала не тільки дітей, а й дорослих. У школі був звичайний урок музичного мистецтва, аж раптом... зачинилося вікно: «Брязь!», грюкнули двері: «Бах!», на вулиці здійнялася буря. Вітер бив у шибки, почався дощ. Крізь було чути: «Ба-бах!», «Брязь!», «Бум!», «Бах!», «Бух!». Усі завмерли. Та в цю мить зайшов учитель. Лише він був спокійний і зосереджений. Учитель тихо промовив: «Заспокойтеся, нічого страшного не сталося. Чи знаєте ви, що така страшна буря складається з багатьох маленьких вітерців? Як ви вважаєте, чому це вони об'єдналися і вирішили стукати саме в двері нашої школи? Так, вони дуже хотіли навчитися грати на музичних інструментах».

Діти, а хто з вас хоче бути цим маленьким вітерцем на сьогоднішньому уроці та пограти на бубні, барабані та брязкальцях, утворити справжній оркестр?

Розучування мелодії та виконання поспівки у супроводі дитячих музичних інструментів

3.1. Виконання вивчених пісень

А зараз — пісеньки барвисті.
Хто хоче бути з вас артистом?

Повторення пісень з інсценізацією (українські народні пісні «Ходить гарбу по городу», «Ой, до нори, мишко», Н. Май «Перший дзвоник»)

3.2. Слухання музики

Гра «Впізнай мелодію» (варіант I)

Об'єднати дітей у три команди. У кошиках для кожної команди на окремих картках — літери, що разом становлять назву музичного твору. Діти по черзі мають зобразити назву твору на дошці. Перемагає та команда, яка першою впоралась із завданням.

Гра «Впізнай мелодію» (варіант II)

На дошці — ілюстрації до музичних творів: Е. Гріг «Похід гномів», П. Чайковський «Хвороба ляльки», «Нова лялька», В. Косенко «Пасторальна». Завдання: обрати малюнок-ілюстрацію до твору, що звучить, та пригадати його назву.

Слухання Е. Гріга «Похід гномів»; П. Чайковського «Хвороба ляльки», «Нова лялька»; В. Косенка «Пасторальна»

- ♦ Як називають музику, під яку танцюють?
- ♦ Які танці ви знаєте?

Слухання українського народного танцю «Гопак» та виконання танцювальних рухів

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Ви добре працювали сьогодні на уроці, були дуже активними. Я вважаю, що ви справжні шанувальники музичного мистецтва.

- ♦ Які пісні вам найбільше сподобались сьогодні?
- ♦ Які твори вам найбільш запам'ятались?

Учні виходять із класу під музичний супровід (український народний танець «Гопак»).

Урок № 10. ХТО ТАКИЙ КОМПОЗИТОР?

Дата _____

Клас _____

Мета:

- **навчальна:** засвоїти з учнями життєві зв'язки музики, поняття «слухач», «виконавець», «композитор»; сприяти усвідомленню особливості музики конкретного образно-сюжетного напрямку;
- **розвивальна:** розвивати творчу уяву, фантазію учнів;
- **виховна:** виховувати інтерес, любов до навчання, природи.

Музичний матеріал: В. Косенко «Дощик»; М. Парцхаладзе «Осінній дощик»; поспівка «Ля-ля-ля»; В. Гребенюк «Осінь»; А. Філіпенко «Узяла лисичка скрипку»; ігри «Дощ у лісі», «Музична луна».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрет композитора В. Косенка; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Дощик» В. Косенка).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Що потрібно, щоб зазвучала музика?
- ♦ Хто виконує музику?
- ♦ Які музичні інструменти ви знаєте?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Як ви вважаєте, чи легко зрозуміти, про що розповідає музика? Одразу можна навіть заплутатися. Для того щоб зрозуміти музику, потрібно навчитися слухати її та дотримувати певні правила: сидіти зручно, звикати слухати музику в тиші, слухати уважно та не відволікатися.

А хто створює музику? Про це ми дізнаємося на уроці.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

- ♦ Як називають людину, яка слухає музику?
Таку людину називають слухачем.
- ♦ Хто виконує музику?
Людина, яка виконує музику, — **виконавець**.
Людина, яка створює музику, — **композитор**. (Робота у зошитах, с. 11.)

4.2. Слухання музики

Учитель. За вікном осінь... Восени все частіше накрапає дощик. Кожен із вас хоча б раз у житті потрапляв під дощ. Згадайте його великі краплинки, що так і хочеться спіймати, а також бульбашки на калюжах.

Послухайте дві п'єси, у яких зображений дощик.

- ♦ Який із цих творів більш співзвучний осінньому настрою?

Слухання п'єс «Дощик» В. Косенка (1 ч.), «Осінній дощик» М. Парцхаладзе

- ♦ Який дощик зображений у першому творі? (Легкий, веселий, танцювальний)
- ♦ Чому «Дощик» В. Косенка не може бути осіннім?

У цьому творі ми відчули, як легкі звуки падають, немов прозорі краплинки, що зливаються у рухливі струмочки мелодії. Музика то стрімка, то повільна, неначе справді навколо нас падають веселі краплинки.

- ◆ Який дощик зображений у другому творі? (*Сумний, спокійний*)
- ◆ Чи відповідає він настрою осені?
- ◆ Якими кольорами можна зобразити ці твори? (*Робота у зошитах, с. 11.*)

Повторне слухання п'єс з елементами пластичного інтонування

4.3. Вокально-хорова робота

Гра «Дощ у лісі»

Гра «Музична луна»

Розучування поспівки «Ля-ля-ля», проспівування з контрастною інтонацією (робота у зошитах, с. 11)

Розучування пісні «Осінь» В. Гребенюка

- ◆ Який настрій осені змальовано у пісні?

Слухання, визначення настрою, особливостей мелодії, розучування, робота над одночасним вступом, м'яким звуковеденням

Продовження роботи над піснею «Узяла лисичка скрипку» А. Філіпенка, виконання з танцювальними рухами

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ◆ Отже, про що розповіла музика нам сьогодні на уроці?
- ◆ Які настрої осені ми почули?
- ◆ Чим різняться дві п'єси — «Дощик» та «Осінній дощик»?
- ◆ Який танок виконувала лисичка, коли взяла до рук скрипку?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Дощик» В. Косенка).

Мета:

- **навчальна:** поглиблювати уявлення учнів про виражальність музики, її здатність створювати та передавати різні музичні образи та відчуття руху; засвоїти з ними поняття «темпу»; продовжувати формувати виконавчі (вокально-хорові) та слухацькі навички учнів;
- **розвивальна:** розвивати творчі здібності, емоційність, спостережливість;
- **виховна:** виховувати художньо-естетичний смак.

Музичний матеріал: Р. Шуман «Сміливий вершник»; Л. ван Бетховен «Весела. Сумна»; О. Янушкевич «Пісня про зарядку»; О. Гребенюк «Осінь»; поспівка «Гой-да-да»; поспівка-скоромовка «Вибіг Гришка на доріжку»; гра «Дощ у лісі».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрети композиторів Р. Шумана, Л. ван Бетховена; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірш «Ми зі спортом дружимо» Т. Коломієць.

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Сміливий вершник» Р. Шумана).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Як називають людину, яка створює музику? виконує музику? сприймає (слухає) музику?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Чи бачили ви коли-небудь, як злітає літак? А як рухається машина, потяг? А як пересувається равлик, черепаха? Як ви гадаєте, якщо музика може зобразити різні картини, то чи може вона передати і рух? Ось про це ми дізнаємося на уроці.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Вокально-хорова робота

Розучування поспівки «Гой-да-да», визначення її характеру та темпу.

Виконання поспівки з проплескуванням пульсу

Розучування поспівки-скоромовки «Вибіг Гришка на доріжку»,

визначення темпу, робота над дикцією, унісоном,

виконання поспівки з проплескуванням пульсу, порівняння цих двох поспівок

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Темп — швидкість виконання твору.

4.3. Слухання музики

Учитель. Музика може передавати різні настрої людини, а темп допомагає зрозуміти ці настрої.

Прислухайтесь, а хто це рухається нам назустріч? Як він наближається: йде повільно, як на прогулянці, чи чітко крокує, як солдатики, чи, можливо, якимось інакше?

Слухання твору «Сміливий вершник» Р. Шумана

- ♦ Яка музика за характером?
- ♦ Якби ви були б композиторами, то яку назву мав би цей твір?

Цей твір написав німецький композитор Р. Шуман, назвав його «Сміливий вершник».

- ♦ Який темп допоміг нам упізнати вершника — швидкий чи повільний?

Музика була швидкою, уривчастою, гучною, звучала не плавно, а нібито стрибками і дуже впевнено, сміливо. У середині п'єси мелодію вели низькі звуки, характер музики змінився, начебто вершник був чимось стурбований.

Послухайте п'єсу німецького композитора Людвіга ван Бетховена.

- ♦ Які настрої ви відчуваєте у цьому творі?

Слухання п'єси «Весела. Сумна» Л. ван Бетховена

- ♦ Як би ви назвали цю п'єсу?
- ♦ Як чергуються настрої у музиці цієї п'єси?
- ♦ Як завершився твір — веселою чи сумною музикою? (*Робота у зошитах, с. 12.*)

Повторне слухання п'єси «Весела. Сумна» Л. ван Бетховена з елементами пластичного інтонування: веселий характер — відбиттям пульсу мелодії по парті пальцями, сумний характер — плавним рухом рук

- ♦ Який темп підказав нам, що мелодія сумна, а який — що весела?

Отже, хоча назва цього твору «Весела. Сумна», композитор не хотів, щоб п'єса мала сумну кінцівку, тому обрав радісніше, веселіше завершення.

4.4. Вокально-хорова робота

Учитель. У мене є маленький приятель Микита, який також навчається у першому класі. Він дуже рухливий, сильний та спритний хлопчик. Знаєте чому? Тому що вранці він обов'язково робить зарядку. Ви також уранці її робите?

МИ ЗІ СПОРТОМ ДРУЖИМО

Щоб зростати дужими,
Ми зі спортом дружимо.
Будуть з нас і альпіністи,
І завзяті футболісти,
І жокеї, і плавці,
Й фехтувальники, й гребці —
Не прості собі спортсмени,
А відомі рекордсмени.
Ми зі спортом дружимо,
Виростаєм дужими.

Т. Коломієць

Слухання «Пісні про зарядку» О. Янушкевич

- ♦ Яким є настрої цієї пісні?

Розучування «Пісні про зарядку» О. Янушкевич з використанням музично-ритмічних рухів

Продовження роботи над піснею О. Гребенюка «Осінь»

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ви переконалися у тому, що музика може розповісти про все. Вона розповідає і про почуття, і про пригоди, вона може передати навіть рух.

- ♦ Яку назву має п'єса, у якій ідеться про вершника?
- ♦ Чим відрізняється музика у п'єсі «Весела. Сумна» Л. ван Бетховена?
- ♦ Яку назву мала пісня, що допомагала нам виконувати зарядку?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Сміливий вершник» Р. Шумана).

Мета:

- **навчальна:** розширювати уявлення учнів про емоційний зміст музики; активізувати образне мислення учнів; засвоїти поняття «народна музика», «вокальна музика», «колискова»;
- **розвивальна:** розвивати творчу фантазію, уяву, уміння імпровізувати;
- **виховна:** виховувати вокальні, виконавські навички, інтерес до музики, співу.

Музичний матеріал: Л. Ревуцький «Колискова»; латиська народна пісня «Ой, я жу-жу»; О. Янушкевич «Пісня про зарядку»; поспівка «Баю-баю».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрет Л. Ревуцького; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Колискова» Л. Ревуцького).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Які настрої може передавати музика?
- ♦ Про які почуття може розповісти музика?
- ♦ Що таке *темп*?
- ♦ Як темп може підказати настрій музики?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Музика, яку ми вперше почули у своєму житті, — особлива музика. Вона була нашим першим музичним враженням, заспокоювала нас, зігривала. Вона також міцно пов’язує нас із нашими батьками.

Що ж це за музика? Я впевнений (-на), що ви із задоволенням її слухатимете та вивчатимете.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель (декламує вірш)

Тихо в лісі уночі,
Не шепочуть віти,
Сплять звірята і пташки,
Сплять маленькі діти.

- ♦ Під яку пісню засинають діти?
Так, під колискову.
Коли за вікном настає ніч, матуся або татусь вкладає свою дитинку у колисочку і співає їй пісню.
- ♦ Як ви гадаєте, якою має бути ця пісня? (*Ніжною, тихою, лагідною*)
Навіть діти, граючись, заколискують своїх ляльок, зайчиків, ведмедиків.

4.1. Вокально-хорова робота

Розучування поспівки «Баю-баю», виконання її з імітацією заколисування ляльки (звернути увагу на відповідність руху рук до висоти звуку; робота у зошитах, с. 13)

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Батьки всього світу співають колискові своїм дітям, щоб заспокоїти їх, щоб вони спокійно спали та бачили солодкі сни. Колискові пісні виникли дуже давно, ми навіть не знаємо, хто є їх автором.

Таку музику називають **народною**. У будь-якого народу є свої колискові, і зазвичай у них ідеться про місяць та зірки, іграшки та маленьких звірят, спокій та дрімоту.

Коліскова — повільна пісня для заколисування дитини.

Музика, яку співають, — це **вокальна музика**.

Вокал — це голос, що звучить.

4.3. Вокально-хорова робота

Учитель. Послухайте латиську народну пісню «Ой, я жу-жу».

- ♦ Яким є настрій цієї пісні?
- ♦ Які почуття мами-ведмедиці до свого ведмежатка ми відчуваємо у цій колисковій?

Слухання, розучування латиської народної пісні «Ой, я жу-жу», робота над дикцією, м'яким звуковеденням, розспівуванням голосних звуків

4.4. Слухання музики

- ♦ За яких обставин могла б звучати така музика — на параді, чи, може, на святі? Можливо, перед сном?

Слухання «Коліскової» Л. Ревуцького

- ♦ Який настрій передає музика?
- ♦ Якщо б ви були композитором, то яку назву ви дали б цьому твору?

Цю п'єсу написав український композитор Левко Ревуцький, назвав її «Коліскова».

- ♦ Що спільного між піснею «Ой, я жу-жу» та «Колісковою» Л. Ревуцького? (Обидва твори лагідні, спокійні, тихі.)
- ♦ Що відрізняє ці твори? (Пісню виконують зі словами, а «Коліскова» Л. Ревуцького — без слів, на фортепіано.)

Учитель. Отже, у пісні не обов'язково мають бути слова. Вона може без слів розповісти нам про почуття, мрії, спогади...

- ♦ Яким інструментом можна було б підкреслити настрій цього твору? (Пропонує обрати бубон або скрипку; робота у зошитах, с. 13.)

Повторне прослуховування «Коліскової» Л. Ревуцького з імітацією гри на скрипці

Учитель. Послухайте ще раз музику та візьміть участь у її виконанні. Уявіть, що тримаєте в руках скрипку. Рухом руки, імітуючи гру на скрипці й нібито співаючи, передайте характер п'єси.

4.5. Вокально-хорова робота

- ♦ Що обов'язково роблять діти, прокидаючись вранці?

Продовження роботи над «Піснею про зарядку» О. Янушкевич, виконання з відповідними тексту рухами

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ми зазирнули в особливий світ — у світ колискової музики, пригадали той час, коли вперше почули матусину пісню.

- ♦ Яку назву має твір, що написав український композитор Л. Ревуцький?
- ♦ Який народ склав колискову «Ой, я жу-жу»?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Коліскова» Л. Ревуцького).

Мета:

- **навчальна:** засвоїти з учнями поняття «засоби музичної виразності», «характер», «темп», «динаміка», «інструментальна музика»; звернути увагу учнів на те, що, змальовуючи образи природи, композитор виражає почуття людини;
- **розвивальна:** розвивати вокально-хорові, музично-ритмічні, творчі навички, ладове відчуття учнів;
- **виховна:** виховувати любов до природи, людини.

Музичний матеріал: Р. Шуман «Дід Мороз»; посівка «На засніженім лужку»; українська народна пісня «Іде-іде дід-дід»; В. Верменич «Запросини Діда Мороза»; український народний танець «Метелиця».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрет Р. Шумана; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: CD-програвач; іграшки; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Дід Мороз» Р. Шумана).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Яку пісню співають батьки своїм дітям перед сном?
- ♦ Як називають музику, що співають?
- ♦ Як музика розповідає про настрої та почуття?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Сьогодні ми відкриємо ще одну музичну сторінку — зимову.

Грудень в білім кожушку
 Їде в санях по сніжку.
 Січень сіє навкруги,

Навіває крізь сніги.
 Лютий кригою куде
 І морозу додає.

- ♦ Чи можемо ми відчутти настрої та ознаки зими у музиці?
 Про це ми дізнаємося сьогодні на уроці.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Слухання музики

Учитель. Незабаром казкове свято — Новий рік. Хто буде головним гостем на цьому святі?

Ой, Дідусю наш Морозе,
 Ти до нас прийди з морозом,

Швидше стукай у вікно,
 В гості ждем тебе давно.

Послухайте, як зобразив Діда Мороза у своїй п'єсі німецький композитор Р. Шуман.

- ♦ Про якого Діда Мороза розповіла музика?

Слухання п'єси «Дід Мороз» Р. Шумана

Учитель. Різко й гучно музика розповіла про суворого Діда Мороза. Така музика звучала на початку та наприкінці п'єси. У середині п'єси музика була іншою — неспокійною та мінливою. (*Робота у зошитах, с. 15.*)

- ♦ Про що вона розповіла нам?

Так, вона розповіла про картину зимової негоди у лісі: завивання північного вітру, хуртовину, пургу. Такі музичні образи ми відчули у творі Р. Шумана.

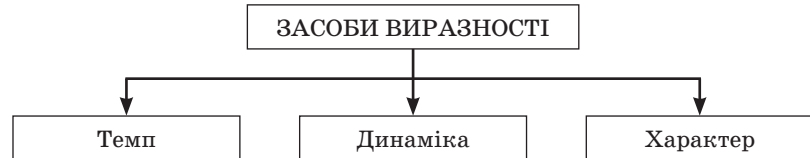
- ♦ На якому музичному інструменті було виконано цю п'єсу?

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Інструментальною називають музику, що виконують на музичних інструментах.

Різні образи у музиці створюють за допомогою таких **засобів виразності: характер, швидкість звучання (темп), сила звуку (динаміка)**. (Робота у зошитах, с. 14.)

- ♦ Які засоби виразності допомогли відчувати суворий характер Діда Мороза?
- ♦ Як ви гадаєте, чи може Дід Мороз бути суворим? Коли він таким буває?
- ♦ Чи можна було б цим твором розпочати новорічне свято?

4.3. Вокально-хорова робота

Розучування поспівки «На засніженім лужку» (робота у зошитах, с. 14)

Розучування пісні «Іде-іде дід-дід» з показом руху мелодії рукою

Учитель. Новорічне свято — це передусім весела музика, радісні пісні, гарний настрій. Ми очікуємо веселого, доброго, щедрого, справедливого Діда Мороза на новорічному святі, де він буде головним гостем. А щоб Дід Мороз відгукнувся на наше запрошення, необхідно розучити та виконати для нього пісню! Послухайте пісню «Запросини Діда Мороза» В. Верменича.

- ♦ Із чим приходить у гості Дід Мороз?

Слухання та розучування пісні «Запросини Діда Мороза» В. Верменича, робота над текстом, інтонацією, дикцією (робота у зошитах, с. 15)

4.4. Слухання музики

Учитель. Неспокійно у зимовому лісі...

Український народний танець так і назвали — «метелиця». Веселий, швидкий, у стрімкому кружлянні нібито передано справжню заметіль. Послухайте музику цього танцю.

- ♦ Хто виконує цей танець — один музикант чи група?

Слухання українського народного танцю «Метелиця»

- ♦ Як би ви виконували цей танець: парами чи хороводом?

Так, цей танець виконується хороводом, музика якого поступово прискорюється, нібито передає кружляння сніжинок, які підхоплює зимовий вихор.

Повторне слухання танцю «Метелиця» з виконанням танцювальних рухів

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні ми готувалися до зустрічі Нового року та вивчили пісню-запрошення Діду Морозу.

- ♦ Хто написав пісню-запрошення Діду Морозу?
- ♦ Чи завжди Дід Мороз добрий та веселий?
- ♦ Яким зобразив у своїй п'єсі Діда Мороза Р. Шуман?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Дід Мороз» Р. Шумана).

Урок № 14. ЯК ЗВУЧАТЬ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ?

Дата _____

Клас _____

Мета:

- **навчальна:** учити учнів співати природним звуком; засвоїти з ними поняття «пауза»; ознайомити учнів з особливостями танцю «Козачок»;
- **розвивальна:** розвивати емоційну сферу учнів за допомогою емоційного змісту музики;
- **виховна:** виховувати емоційну чутливість, здатність до співпереживання, розуміння почуттів і думок, що виражені в музиці

Музичний матеріал: український народний танець «Козачок»; А. Філіпенко «То сніжинки, мов пушинки», «Гарний танець гопачок»; поспівка «Ля-ля-ля»; В. Верменич «Запросини Діда Мороза»

Наочні посібники: нотна хрестоматія; ілюстрації до музичних творів; ілюстрації із зображенням музичних інструментів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірш «Білесенькі сніжиночки» М. Вороного.

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (*український народний танець «Козачок»*).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Як називають людину, яка виконує музику?
- ♦ Яку музику називають вокальною?
- ♦ Яку музику називають інструментальною?
- ♦ Які музичні інструменти вам відомі?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. У чудовій країні Музика є багато цікавих мешканців — музичних інструментів.

А чи хотілось би вам пограти на деяких? Але спочатку сьогодні ми поближче з ними познайомимося.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. В усьому світі існує безліч музичних інструментів. Є інструменти, що можна зустріти у будь-якій країні (наприклад, фортепіано). А є інструменти, що називають народними, їх використовують лише музиканти певного народу.

Відгадайте загадки.

У лісі народилась,
У майстерні робилась,
А в руках заспівала. (*Скрипка*)

Це дерево не полінце,
Шість дірочок має,
Весело співає. (*Сопілка*)

- ♦ Як грає сопілка? (*Вона звучить дзвінко, весело.*)

Барабан йому за брата,
В танці любить він кружляти,

Відбиває ритм, дзвенить
І красиво бубонить. (*Бубон*)

Учитель демонструє малюнок із зображенням інструмента.

Україну прославляє,
Хоч не знає слів.
Тугу людям розганяє
Багатострунний спів. (*Бандура*)

Учитель демонструє малюнок із зображенням інструмента.

4.1. Слухання музики

Слухання мелодії українського народного танцю «Козачок» у виконанні українських народних інструментів

- ♦ Який настрій має танець?

4.2. Вокально-хорова робота

Учитель. Сопілка може передавати різні настрої та почуття. Вона може запросити до танцю, а може співати ласкаво, ніжно, немов заколисуючи.

Повторення поспівки «Ля-ля-ля», виконання у характері колискової та у характері танцю

4.3. Засвоєння нових знань

Засвоєння поняття «пауза», виконання ритмічної вправи до поспівки «Ля-ля-ля» (робота у зошитах, с. 16)

4.4. Вокально-хорова робота

Учитель. Чи помітили ви дорогою до школи, що калюжі вкрилися кригою, а з неба зриваються маленькі сніжинки — замерзлі краплинки осіннього дощу?

Білесенькі сніжиночки,
Вродились ми з води;
Легенькі, як пушиночки,
Спустилися сюди.
Ми хмарою носилися
Від подиху зими,
І весело крутилися
Метелицею ми.

М. Вороний

Розучування пісні «То сніжинки, мов пушинки» А. Філіпенка, виконання з ритмічним супроводом на шумових інструментах (робота у зошитах, с. 16)

Музика у виконанні народних інструментів звучить весело, завзято, мовби запрошує до танцю. «Гарний танець гопачок» — це назва української пісні.

- ♦ На яких інструментах грають музики у цій пісні під час танцю?

Розучування пісні «Гарний танець гопачок» А. Філіпенка, робота над ритмічними особливостями (робота у зошитах, с. 16)

Продовження роботи над піснею «Запросини Діда Мороза» В. Верменича

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ♦ Про які музичні інструменти ви дізналися сьогодні на уроці?
- ♦ Чому деякі інструменти називають народними?

Учні виходять із класу під музичний супровід (*український народний танець «Козачок»*).

Мета:

- **навчальна:** засвоїти з учнями поняття «колядка», «щедрівка»; підготувати учнів до уроку узагальнення, уроку-концерту;
- **розвивальна:** розвивати вокально-хорові навички, творчі здібності учнів;
- **виховна:** виховувати любов до народних традицій, людяність та доброту.

Музичний матеріал: українська народна пісня в обробці М. Леонтовича «Щедрик»; українські народні пісні «Коляд, коляд, колядниця», «Щедрівочка щедрувала», «Іде-іде дід-дід»; А. Філіпенко «Гарний танець гопачок», «То сніжинки, мов пушинки».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрет композитора М. Леонтовича; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Щедрик» М. Леонтовича).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Хто виконує музику?
- ♦ Якою буває музика за виконанням?
- ♦ Які народні інструменти ви знаєте?
- ♦ Хто створює музику?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Незабаром свято Нового року. Ми відчуваємо передноворічне хвилювання. Що принесе Новій рік? Які подарунки, які приємні сюрпризи? А як краще привітати своїх близьких, друзів, сусідів із цим святом? Ну, звісно, — піснею! Але пісні, у яких ми бажаємо щастя і добробуту добрим людям, — це особливі пісні. Чи знаєте ви такі? Сьогодні ми їх обов’язково вивчимо.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель (декламує вірш)

Ось і зима вже настала,
Там, де шуміли луги,
Там, де зозуля кувала, —
Знов забілили сніги.

Наші пращури були сміливими, працьовитими людьми, але явища природи залишилися для них незрозумілими, таємничими. Тому людям здавалося, що ними керують якісь вищі, невідомі сили. Прадавні люди дуже хвилювалися за врожай і за власну долю. Якщо все було гаразд, їх радість не знала меж, вони влаштовували гучні свята з карнавальною ходою, тобто переодяганнями, піснями, танцями. Вулицями ходили юрби дітей, парубків і дівчат.

4.1. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Біля кожної хати молодь виконувала новорічні вітальні пісні — **колядки**, величала господарів, бажала в новому році доброго врожаю, колядувала.

Коли колядники входили до хати, вони вітали господарів із Новим роком.

Добрий вечір, господарю, у вашій оселі!
Приміть наші побажання на свята веселі!
Хай вам радість усміхнеться зіркою ясною,
Хай вінчається вам праця славою гучною!

Учитель. Здебільшого колядки виконували хлопці. У гумористичних колядках колядники символічно вимагають за колядування ковбасу, гроші, пироги, вареники, а коли їм відмовляють, то діти жартома погрожують рознести хату, викрутити роги у волів. Послухайте колядку!

Слухання колядки «Коляд, коляд, колядниця»

- ♦ Як рухається мелодія?

Засвоєння понять

Передноворічний вечір називають **щедрим**. Пісні, що виконували у цей день, називали відповідно щедрівками. Їх зазвичай виконували дівчата.

Слухання щедрівки «Щедрівочка щедрувала»

- ♦ Яким є характер цієї новорічної пісні?

4.2. Вокально-хорова робота

**Розучування колядки «Коляд, коляд, колядниця»
(з показом руху мелодії рукою)
та щедрівки «Щедрівочка щедрувала»**

4.3. Слухання музики

Учитель. У багатьох країнах світу українська народна пісня «Щедрик» є ознакою незабутнього святкового настрою на різдвяні свята. Її проста мелодія нагадує спів пташки, яка несе людям добру вість і побажання у новому році щастя і добробуту.

Слухання української народної пісні в обробці М. Леонтовича «Щедрик»

- ♦ Який настрій подарувала вам ця пісня?
- ♦ Що бажають людям на різдвяні свята?
- ♦ Що ви хочете побажати своїм рідним?

4.4. Вокально-хорова робота

Продовження роботи над українською народною піснею «Іде-іде дід-дід»

Продовження роботи над піснею «Гарний танець гопачок» А. Філіпенка

Продовження роботи над піснею «То сніжинки, мов пушинки» А. Філіпенка

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. До нашої пісенної скриньки ми додали сьогодні пісні-побажання, що дарують люди один одному на Новий рік та на різдвяні свята.

- ♦ Як називають пісні, що виконують на Новий рік?
- ♦ Хто склав ці пісні?
- ♦ Як називають пісні, що їх виконують на різдвяні свята?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Щедрик» М. Леонтовича).

Мета:

- **навчальна:** допомогти учням продемонструвати свої виконавські досягнення, самовиразитися;
- **розвивальна:** поглибити розуміння учнями зв'язків музики (мистецтва) з навколишнім середовищем; допомогти усвідомити, що музика є необхідною складовою життя людини;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: Е. Гріг «Пташка»; П. Чайковський «Нова лялька»; В. Косенко «Не хочуть купити ведмедика», «Купили ведмедика»; Р. Шуман «Дід Мороз», «Сміливий вершник»; А. Філіпенко «То сніжинки, мов пушинки»; українські народні танці «Метелиця», «Гопачок»; колядки та щедрівки; гра «Хто швидше».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрети композиторів П. Чайковського, В. Косенка, Р. Шумана, А. Філіпенка; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія; «сніжинки».

Тип уроку: урок узагальнення знань, умінь і навичок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (*український народний танець «Метелиця»*).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Добігає кінця рік, у якому ви вперше завітали до школи. З'ясуймо, що нового ви дізналися за цей час.

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Увесь цей час музика нас хвилювала, відкривала свої таємниці, розповідала про настрої та почуття, про таємниці лісу та лісових мешканців, про картини природи, знайомила нас із різними музичними інструментами, танцями, піснями.

Незабаром Новий рік, і Дід Мороз надіслав свої музичні загадки. Хто їх швидше розгадає — команда «Сніжинки» чи команда «Метелиця»?

Учні класу об'єднуються у дві команди.

Гра «Хто швидше?»

Учитель. Той, хто дасть правильну відповідь, отримає «сніжинку».

- ♦ Якими бувають музичні звуки?
- ♦ Хто пише музику?
- ♦ Хто потрібен для того, щоб музика жила?
- ♦ Які музичні інструменти вам відомі?

(Робота у зошитах, с. 19.)

- ♦ Дайте ритмічну відповідь на запитання «Що висить на ялинці?».

(Робота у зошитах, с. 19.)

Дід Мороз надіслав листа, у якому просив вашої допомоги. Він дуже любить музику, але старенький, тому забув назви деяких музичних творів. Допоможіть йому, будь ласка!

Слухання фрагментів творів за вибором учителя.

1. Е. Ґріґ «Пташка».
2. П. Чайковський «Нова лялька».
3. В. Косенко «Не хочуть купити ведмедика».
4. В. Косенко «Купили ведмедика».
5. Р. Шуман «Дід Мороз».
6. Р. Шуман «Сміливий вершник».

Учні по черзі читають віршовані уривки про зиму. Між виступами звучать аудіозаписи творів або виконуються пісні. Наприкінці конкурсу учень, який найкраще, на думку учнів-слухачів, прочитає вірш, отримує «сніжинку».

1 - й учень

Білий снігу-сніженку,
Постели доріженку

Від хати до хати —
Новий рік стрічати.

Виконання пісні «То сніжинки, мов пушинки» А. Філіпенка

2 - й учень

По усіх усюдах нині
Чути пісеньку дзвінку —

Новий рік вітають діти
Круг ялиночок в танку.

Виконання пісні «Запросини Діда Мороза» В. Верменича

3 - й учень

То Метелиця-Зима
Хоровод свій завела.

Вже ж вона старалася —
В танці розігралася.

Слухання та виконання танцювальних рухів українського народного танцю «Метелиця»

4 - й учень

В Новий рік, під ялинкою
Заспіваймо пісню дзвінку ми,

Затанцюєм гопачок —
Цоки-цоки каблучок!

Слухання та виконання з музичними інструментами танцю «Гопак»

5 - й учень

Ой, устань, устань, господареньку,
Побуди свою всю челядоньку.
Ой, хай же вона раненько встає,
Світлі світлоньки позамітає,
Тисові столи позастилає,
Бо прийдуть до вас вдячні гостеньки,
Врічні гостеньки — колядниченьки.

Виконання колядок

6 - й учень

Сію, вію, посіваю,
З Новим роком вас вітаю,
Щоб було у вас в стіжку,

В мішку, і в коморі,
І в оборі, в ложці, в мисці,
І в колиці.

Виконання щедрівок

Підбиття підсумків конкурсу. Нагородження найкращих виконавців.

Методична порада. Винагороду мають отримати всі діти.

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

У ч и т е л ь. Ви добре попрацювали, допомогли Дідові Морозу пригадати назви музичних творів, відгадали його загадки та звеселили його своїми піснями!

Учні виходять із класу під музичний супровід (*український народний танець «Метелиця»*).

II СЕМЕСТР

Тема «МУЗИКА НАВКОЛО НАС» (19 год)

Урок № 17. НОВОРІЧНІ СВЯТА

Дата _____

Клас _____

Мета:

- **навчальна:** формувати в учнів здатність розпізнавати життєвий зміст музики, особливості відображення зимової краси в музиці; засвоїти з ними поняття «челеста»; ознайомити учнів із зимовими піснями;
- **розвивальна:** домагатися виразності у виконанні пісень, невимушеності рухів у процесі розкриття образу музичних творів;
- **виховна:** виховувати інтерес до музичного мистецтва..

Музичний матеріал: П. Чайковський «Танець феї Драже» (з балету «Лускунчик»), «Баба-Яга»; поспівка «На засніженім лужку»; Я. Степовий «Сніжинки»; гра «Впіймай у долоньку».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; ілюстрації до народних пісень; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірш «Ми хмарою носилися» М. Вороного.

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Танець феї Драже» П. Чайковського).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

Гра «Впіймай у долоньку»

- ♦ Як називають того, хто створює музику? (*Поет, художник, композитор*)
- ♦ Як називають того, хто виконує музику? (*Виконавець, слухач, письменник*)
- ♦ Як називають того, хто слухає музику? (*Танцюрист, слухач, виконавець*)

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Український народ радів зимі, великій кількості снігу, тому що сніг зігрівав матінку-землю, рослини взимку, а навесні, коли розтавав, напоював вологою землю, щоб виростав гарний хліб. А ще зима — це найулюбленіша пора року для розваг дітей. Напередодні Нового року завжди святковий настрій. Ми чекаємо на казкові пригоди, зустріч із Дідом Морозом та Снігуронькою. Новорічний настрій ми почуємо сьогодні в музиці.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Слухання музики

Учитель. Сьогодні на урок до нас завітає Новорічна казка.

Однієї новорічної ночі дівчинка Марійка потрапила до казкової Країни солодощів — країни цукерок, чаю, кави та іншої смакоти. А господинею там була прекрасна фея Драже. І не обов'язково її бачити: якщо ви уважно послухаете музику, яку написав великий музичний казкар композитор Петро Ілліч Чайковський, то ви зможете намалювати її у своїй уяві.

Слухання «Танцю феї Драже» П. Чайковського (з балету «Лускунчик»)

- ♦ Яка фея Драже за характером — добра чи зла?
- ♦ Якими музичними фарбами композитор створив образ феї Драже?

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Щоб створити образ ніжної, тендітної, доброї феї казкової країни, композитор написав партію для інструмента, що дуже рідко використовують. Це челеста.

- ◆ Що це за такий цікавий музичний інструмент — челеста?

Челеста схожа на фортепіано, але молоточки бігають не по струнах, а по металевих пластинах, що звучать як дзвіночки.

Учитель. Коли я слухаю цю музику, то уявляю, як під час танцю у сяйві новорічних вогнів казковим блиском переливається вбрання феї Драже.

- ◆ Чи допомагає цей інструмент розповісти про фею Драже?

4.3. Слухання музики

- ◆ Назвіть героїв казок, без яких не обходиться свято Новорічної ялинки.
- ◆ Про який казковий персонаж розповідає наступний твір П. Чайковського?

Слухання п'єси «Баба-Яга» П. Чайковського

- ◆ Про кого розповідає ця музика?
- ◆ Чим відрізняється музика цієї п'єси від танцю феї Драже?

Учитель. Завжди, у всіх казках Баба-Яга заважала героям робити добрі справи. Наприклад, так ідеться про неї в казці: «Уранці прокинулася Баба-Яга кістяна нога у своїй хатинці на курячих ніжках. Дивиться: немає Івана-царевича. Кинулася вона його наздоганяти. На залізній ступі скаче, тичкою поганяє, мітлою слід замітає, тільки вітер свистить, хмари розганяє...»

- ◆ Чи таку казку розповів П. Чайковський у фортепіанній п'єсі «Баба-Яга»?
- ◆ Якою Баба-Яга зображена у п'єсі?
- ◆ Як музика розповідає про характер Баби-Яги?

Але лісові мешканці не бояться Баби-Яги, а отримують насолоду від зимових забавлянок. Тож виконаймо веселу пісеньку!

4.4. Вокально-хорова робота

Виконання посівки «На засніженім лужку» з показом напряму мелодії у кожній фразі

Учитель. Як нам уже відомо, музика створює різні музичні образи.

- ◆ Як ви гадаєте, про кого йдеться у віршику М. Вороного?

Ми хмарою носилися
Від подиху зими,
І весело крутилися
Метелицею ми.

Послухайте пісню «Сніжинки» на музику Якова Степановича Степового.

Слухання та розучування пісні «Сніжинки» Я. Степового з використанням танцювальних рухів за змістом пісні

- ◆ З ким би потоваришували Сніжинки — з Бабою-Ягою чи з феєю Драже?

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на урок до нас завітала казка. У кожній казці добрим героям завжди заважають злі. Але кожна казка завершується перемогою добра, і тому ми наприкінці уроку виконали радісний та запальний танець. Отже, подякуймо нашій Мудрій Сові за те, що допомогла нам дізнатися про цікавий музичний інструмент — челесту.

- ◆ Який казковий образ сьогоднішнього уроку вам найбільше сподобався?
- ◆ Які засоби музичної виразності допомогли нам упізнати характери казкових персонажів?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Танець феї Драже» П. Чайковського).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів визначати особливості емоційного змісту, засоби музичної виразності, що відіграють вирішальну роль у створенні казкових образів; дати визначення поняття «оркестр»;
- **розвивальна:** продовжити формувати ладові уявлення, зорово-слухове сприйняття; розвивати творчі здібності учнів, допомогти їм у музиці відчувати неповторність казкових образів;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: С. Прокоф'єв «Вальс» (з балету «Попелюшка»); Б. Фільц «Бабусина казка»; пісінка «На засніженім лужку»; А. Філіпенко «Новорічна».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; уривок казки «Попелюшка».

Обладнання: CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Вальс» з балету «Попелюшка» С. Прокоф'єва).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ З якими казковими героїнями познайомила нас музика на попередньому уроці?
- ♦ Як називається інструмент, який допоміг нам уявити чарівну фею Драже?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Чи любите ви казки? Звісно, усі діти люблять казки, адже вони — наші улюблені книжки в дитинстві!

Як ви вважаєте, чи може музика допомогти краще зрозуміти зміст казки та охарактеризувати її героїв? Мабуть, лише музика допоможе нам це з'ясувати, адже композитори — теж казкарі, але вони розповідають казки особливою мовою — мовою музики.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. І знову до нас на урок завітала казка. Яка саме — ви, мабуть, здогадаєтеся самі. Ця дівчина жила з батьком, мачухою та двома її доньками. Мачуха любила своїх доньок та ненавиділа свою падчерку, яку примушувала виконувати всю брудну й важку роботу в домі. У бідної дівчинки навіть не було свого ліжка, і тому вночі вона спала на ящику з попелом.

- ♦ Чи здогадалися ви, що за казка завітала до нас у гості?

4.1. Слухання музики

Учитель. Так, це казка про Попелюшку. Попелюшка дуже любила танцювати. А де можна було потанцювати? Звісно, на балу. Попелюшка мала велику мрію — потрапити до королівського палацу на бал. Усе, чого дуже бажаєш, обов'язково здійсниться! Так сталося і з Попелюшкою. Одного разу у палаці короля відбувся бал. Мачуха та її доньки вирушили туди, а Попелюшку залишили вдома. Але добра Фея вирішила нагородити Попелюшку за її добрий характер та працьовитість. Вона перетворила її вбрання на чудову сукню,

а її ніжки взула у кришталеві черевички. Гарбуз перетворила на карету, а мишей — на коней. Попелюшка вирушила на бал!

Учитель читає уривок з казки Ш. Перро «Попелюшка» — сцену на балу.

- ♦ Який танок виконували Попелюшка та Принц? Послухайте музику — і ви впізнаєте цей танець.

Слухання «Вальсу» з балету «Попелюшка» С. Прокоф'єва.

- ♦ Що ви почули у цій музиці?
- ♦ Які настрої, почуття Попелюшки передає музика? (*Робота у зошитах, с. 21.*)
- ♦ Як ви вважаєте, музику виконував один музикант чи їх було багато?

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять (робота у зошитах, с. 21)

Оркестр — це велика група музикантів, які грають на різних музичних інструментах.

4.3. Слухання музики

Учитель. Заплющте очі та уявіть, що ви — маленькі принци та принцеси, що ви танцюєте на балу.

Повторне слухання музики з пластичним інтонуванням

- ♦ Які казки розповідають вам батьки, дідуся та бабусі? Послухайте музику Б. Фільц «Бабусина казка».
- ♦ Про що розповідає бабуся онукам?

Слухання «Бабусиної казки» Б. Фільц

- ♦ Яким є настрої цього музичного твору?

4.4. Вокально-хорова робота

Продовження роботи над пісівкою «На засніженім лужку» з показом руху мелодії рукою (робота у зошитах, с. 21)

Учитель. На Новий рік навкруги ялинки діти водять хоровод. Яке ж свято без таночків?! Послухайте пісню «Новорічна» А. Філіпенка.

Слухання, розучування та виконання пісні «Новорічна» А. Філіпенка з танцювальними рухами «тарілочка», тупотіння

- ♦ Про який настрої дітей розповіла пісня?

Продовження роботи над піснею «Сніжинки» Я. Степового з використанням танцювальних рухів за змістом пісні

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ми з'ясували цікаву річ: музика танцю може допомогти нам перенестися у казковий світ та уявити різні характери героїв.

- ♦ Як музика зобразила Попелюшку?
- ♦ На вашу думку, чому саме вальс танцювала Попелюшка на балу?
- ♦ Чим відрізняється музика, що зображує казкових героїнь: Попелюшку, фею Драже, Бабу-Ягу?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Вальс» з балету «Попелюшка» С. Прокоф'єва).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів визначати життєвий та емоційний зміст музичних творів; продовжувати формувати вміння виражати характер музичних творів пластичними рухами та виконанням;
- **розвивальна:** розвивати ціннісне ставлення до музики;
- **виховна:** виховувати любов до природи, почуття людяності.

Музичний матеріал: С. Прокоф'єв «Ходить місяць над лугами»; поспівка «Ходить місяць»; Б. Фільц «Морозець»; А. Філіпенко «Новорічна»; гра «Телевізор».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; репродукції картин «Березовий гай» Л. Куїнджі та «Лютнева блакить» І. Грабаря; казка «Ой, який музика!»; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірші «Зорі у воді», «Ніч» Н. Красоткіної.

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Ходить місяць над лугами» С. Прокоф'єва).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Які настрої може передавати музика?
- ♦ Які засоби музичної виразності ви можете пригадати?
- ♦ Яка музика може передати настрої коліскової, а яка — запального танцю?
- ♦ Що таке «темп» у музиці?

Гра «Телевізор»

Виконання ритмічної вправи (робота у зошитах, с. 22)

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Ми живемо у напружений час: упродовж дня інколи бракує часу на виконання всіх справ. Але іноді у вихідний день потрапиш за місто, озирнешся навколо — яка чудова картина природи відкривається, який краєвид! І так стає легко і радісно на душі, так легко дихати, так радісно відчувати звучання музики природи навколо нас! А чи можна відчутти музику вночі, коли бачиш місяць, зірки, безкрає небо? Чи може музика передавати звучання нічної природи?

Сьогодні ми послухаємо музику, на створення якої композитора надихнуло саме звучання ночі.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Слухання музики

Учитель. Багато художників захоплено малюють картини природи. Погляньте на репродукції картин «Березовий гай» Архипа Івановича Куїнджі та «Лютнева блакить» Ігоря Емануїловича Грабаря.

- ♦ Що ви бачите на репродукціях цих картин?
- Поети теж змальовують картини природи, але не фарбами, а віршами.

ЗОРІ У ВОДІ

Вночі в воді відбилися ясні зорі
І зникло все, лише одна краса

Лишилась на озерному просторі...
Не розбереш: вода чи небеса?

А місяць вплив, у воді скупався
І човником по озеру пливе.

Який нам світ у спадщину дістався!
Яка краса у світі цім живе!

Н. Красоткіна

Музика, як вам відомо, може передавати різні почуття та настрої.

- ♦ Чи може музика намалювати картину природи?

Слухання музики

Учитель. Отже, музика справжня чарівниця, і разом з нею ми перенесемося далеко за місто, на широкий луг та відчуємо дивовижну красу природи. Але спочатку послухайте невеличку казочку.

ОЙ, ЯКИЙ МУЗИКА!

У високому зеленому просі жив Цвіркун. Удень він ховався від сонця. А щойно сонечко зайде — Цвіркун вилазив на високе стебло. Сяде на зеленому листку, — перед ним просо — як ліс. Сяде й наструє свою скрипку. Бо Цвіркун — ой, який музика! У нього співуча скрипочка. Торкнеться її Цвіркун смичком — бринить дивна, чарівна музика. Слухають ту музику дерева і квіти. Слухають зайчики й мишенята. Слухає весь степ.

НІЧ

В небі зорі заблищали,
Розлилася скрізь пільма.
Люди всі позасинали,
Й звуків вже ніде нема.
Тиша всюди розлилася,
Тіні в хату заповзли.

Ніч в куточках розповзлася,
Звірі в нори забрали.
Все заснуло до світанку,
І вночі присняться сни.
А засвітить сонце зранку —
Всім захочеться весни...

Н. Красоткіна

Побачити і відчути цю чудову картину природи нам допоможе п'єса «Ходить місяць над луками» С. Прокоф'єва. Послухайте її.

- ♦ Яку б ви намалювали картину?

Слухання «Ходить місяць над луками» С. Прокоф'єва

- ♦ За допомогою чого композитор намалював картину природи?

Після того як сонечко ховається, настає ніч — темрява, тиша, спокій, і тільки інколи виникають якісь таємничі шелест та шарудіння, неначе тіні стеляться по землі. Немовби все завмирає, і лише місяць неспішною ходою крокує над луками. Послухайте уважно ще раз цю музику та покажіть рухами, коли змінюється характер нічної картини.

Повторне слухання «Ходить місяць над луками» С. Прокоф'єва з пластичним інтонуванням

4.2. Вокально-хорова робота

Розучування посівки «Ходить місяць»

Учитель. Але ані зайчата, ані малята не бояться зимових морозів. Усі радіють зимовим забавам. Саме про це йдеться у пісні «Морозець». Послухайте її.

- ♦ Який настрій викликає прослухана пісня?

Слухання та розучування пісні «Морозець» Б. Фільц разом з рухами: пощипування за щічки, тупотіння, плескання по боках, «фонарики», плескання «тарілочки»

Продовження роботи над піснею «Новорічна» А. Філіпенка з використанням танцювальних рухів за змістом пісні

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ♦ У якому творі ми «побачили» картини нічної природи?
- ♦ Які засоби виразності допомогли створити таку картину?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Ходить місяць над луками» С. Прокоф'єва).

Мета:

- **навчальна:** засвоювати з учнями поняття «танець», «марш», «пісня», «танцювальна музика»; учити на елементарному рівні висловлювати враження від музичних творів, виразно співати;
- **розвивальна:** розвивати спостережливість, почуття ритму;
- **виховна:** виховувати музичні смаки, інтерес до музичних образів.

Музичний матеріал: П. Чайковський «Марш дерев'яних солдатиків»; В. Сильвестров «Марш»; Д. Кабалевський «Три кити», «Труба і барабан»; поспівка «Наша пісенька летить»; А. Філіпенко «Біля мами гарно так»; Б. Фільц «Морозець»; українські народні танці «Гопак», «Козачок».

Наочні посібники: роздавальний матеріал; нотна хрестоматія; таблиця «Три кити»; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; роздавальний матеріал.

Обладнання: CD-програвач; дитячі музичні інструменти; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Марш» В. Сильвестрова).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Учитель. На початку наших зустрічей ми слухали дві п'єси, у яких ішлося про ігри дівчаток.

- ♦ Які назви мають ці п'єси?
- ♦ Хто їх написав?
- ♦ Який настрій викликала ця музика?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Щоб полюбити, зрозуміти музику, необхідно навчитися її слухати. Але музичних творів так багато! Як же навчитися розбиратися та орієнтуватися в безмежному океані музики? У цьому нам допоможуть уроки музичного мистецтва.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Проплескайте ритмічну вправу обома руками.

Права рука			ΣΣ	ΣΣ		
Ліва рука	ΣΣ	ΣΣ				

4.1. Слухання музики

Учитель. Як вам відомо, музика може передавати різні почуття, різні події і навіть розповідати про дитячі розваги. Погляньте на ці маленькі іграшки. Хто це? (Розглядання іграшки чи малюнка.) Так, це маленькі іграшкові солдатики. Мабуть, вони вирушили на парад. А на параді обов'язково лунає музика! Якщо ви дуже уважно слухатимете цю музику, то зможете відповісти на запитання.

- ♦ Як музика підказує нам, що солдатики не крокують на місці, а рухаються?

Слухання «Маршу дерев'яних солдатиків» П. Чайковського

Учитель. Так, спочатку музика звучала тихо, нібито солдатики йдуть здалеку, потім музика стає гучнішою — солдатики наблизилися до нас, музика почала знову стихати, тому що солдатики пішли далі. Як гарно крокували солдатики!

Що їм допомагало?

Так, це — особлива музика, це — марш.

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Марш — це музична п'єса енергійного, бадьорого характеру, під яку можна крокувати.

Учитель. Ця п'єса має назву «Марш дерев'яних солдатиків», а написав її Петро Ілліч Чайковський.

Послухайте ще раз цей марш та підкресліть пульс п'єси П. Чайковського «Марш дерев'яних солдатиків» рівними кроками |||||.

Повторне слухання «Маршу дерев'яних солдатиків» П. Чайковського, крокування під маршеву музику

У давні часи люди не вміли пояснити чимало навколишніх явищ. Наприклад, не могли зрозуміти, якою є наша Земля, а тому і вигадували різні неймовірні пояснення. Вигадали, що Земля схожа на диск, оточений океаном. Люди хотіли пояснити, чому цей диск нікуди не провалюється. Вони вигадали, що його тримають на спинах три кити. Колись люди серйозно вірили в існування цих китів.

Чому я пригадав (-ла) цю легенду? А тому, що в музиці існують свої «три кити». На цих трьох китах, можна сказати, майже вся музика тримається з давніх-давен, коли лише зароджувалося це чарівне мистецтво звуків. Звісно, вислів «три кити» є умовним. Це три основних типи музики.

Що ж це за жанри? Як звуть цих «трьох китів»? Послухайте, яка музика зараз прозвучить.

Виконання вчителем фрагментів пісень «Ой, є в лісі калина», «Ось на скрипочці я граю» і т. ін.

- ♦ До якого типу належить ця музика?
Так, звісно, це — пісня.

Як різняться всі пісні! Це і заспокійлива колискова «Ой, я жу-жу», і весела «Новорічна», і енергійна «Пісня про зарядку», і зовсім маленькі поспівки.

Ось ми і назвали першого «кита» музики — це **пісня**.

Щоб назвати ім'я другого «кита», необхідно лише прислухатися до музики, що, крім пісень, звучить на кожному шкільному святі, що звучала у дитячому садочку, що звучить на різноманітних концертах та шоу по телебаченню.

Виконання вчителем фрагментів українських народних танців «Гопак», «Козачок»

- ♦ Що це за музика?

Правильно, це — **танцювальна музика**. Ця музика так само, як і пісні, дуже різноманітна. Упродовж століть народи світу створювали свої пісні та танці.

- ♦ Які танці вам відомі?

Ім'я другого «кита» — **танець**.

Ім'я третього «кита» ми вже дізналися — це **марш**.

- ♦ Де можна почути маршеву музику?

Правильно, фізкультурники перед початком змагань ідуть стадіоном із величезними прапорами. Спортсмени йдуть чітко, злагоджено, легко.

Або парад на площі. Чітко тримають крок солдати, ідуть, як один, твердо, бадьорою ногою. Попереду — великий військовий оркестр.

А ось — дитячий садок. Дошкільники заходять до великої зали і крокують нею, а за фортепіано сидить музичний керівник.

- ♦ Яку музику ви почули?

Так, це — марш.

Послухайте ще одну п'єсу — «Марш» В. Сильвестрова — та позначте пульс цього твору тихими ударами по парті.

Слухання «Маршу» В. Сильвестрова з позначенням пульсу маршу

Позначте кольоровим олівцем клітинки біля слів, що описують характер прослуханої музики.

плавний

бадьорий

спокійний

іграшковий

- ♦ Що спільного в маршах П. Чайковського та В. Сильвестрова?
- ♦ Що відрізняє ці марші один від одного?

У Києві та інших великих містах відбуваються паради військових: проїжджають площами військові машини, танки, чітко крокують стрункими лавами солдати.

Що допомагає солдатам так красиво та злагоджено крокувати? Звісно, музика.

- ♦ Які музичні інструменти є головними у військовому оркестрі?

Музика, яку написав Д. Кабалевський, зараз вам це підкаже.

Слухання «Труба і барабан» Д. Кабалевського (робота у зошитах, с. 24)

- ♦ Яку б назву ви дали цій музиці?
- ♦ На якому інструменті було виконано цю п'єсу?
- ♦ Що нагадав вам ритм першої частини п'єси?
- ♦ Що нагадала інтонація другої частини?

На фортепіано можна зобразити звучання двох зовсім різних інструментів — труби і барабана. Мелодія дуже виразно передає впевненість і рішучість.

Простукайте паличками ритмічний супровід до п'єси Д. Кабалевського «Труба і барабан».

4.3. Слухання музики

Учитель. Ми назвали трьох музичних «китів» (пісня, танець, марш).

Перевірмо ваші знання та кмітливість.

Послухайте твір «Три кити» Д. Кабалевського.

Слухання Д. Кабалевського «Три кити», обговорення трьох жанрів музики, визначення їх особливостей

- ♦ Які «кити», тобто жанри музики прозвучали?

Розгляньте малюнки, допишіть у клітинках, яку музику на них зображено (учитель роздає учням малюнки, на яких зображено асоціації зі словами «танець», «пісня», «марш» та клітинки зі словами, у яких недописано літери).

Т Н Ц Ъ

П Я

М Ш

Учитель. Із «трьома китами» ми вирушаємо у чудове плавання океаном Музика.

4.4. Вокально-хорова робота

Розучування поспівки «Наша пісенька летить»

Розучування пісні «Біля мами гарно так» А. Філіпенка, робота над м'яким звуковеденням, чіткою дикцією, артикуляцією

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ♦ Про яких «трьох китів» музики ми дізналися сьогодні на уроці?
- ♦ Яку музику подарував нам перший «кит»? (*Пісню*)
- ♦ Яку музику подарував нам другий «кит»? (*Танець*)
- ♦ Який «кит» подарував нам марш? (*Третій*)

(Робота у зошитах, с. 23.)

Учні виходять із класу під музичний супровід («*Марш*» *В. Сильвестрова*).

Мета:

- **навчальна:** формувати в учнів уявлення про засоби музичної виразності та характер музики, про особливості жанру «пісня»; засвоювати поняття «склад пісні»;
- **розвивальна:** розвивати творчі здібності, творчу фантазію учнів;
- **виховна:** виховувати в учнів любов та повагу до матері, інтерес до музики композиторів-класиків.

Музичний матеріал: Л. Ревуцький «Колискова»; П. Чайковський «Пісня без слів»; поспівка «Мамочко, матусю»; О. Янушкевич «Мама і я»; А. Філіпенко «Біля мами гарно так»; гра «Композитор».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; ілюстрації до музичних творів; вірш «Найкраща» І. Кульської.

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Мама і я» О. Янушкевич).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Які «три кити» музики вам відомі? Погляньте на ілюстрації, пригадайте назви творів.
- ♦ До яких «китів» належать ці твори?

Учитель демонструє ілюстрації до «Маршу дерев'яних солдатиків», до вальсу до балету «Попелюшка», до пісні В. Верменича «Запросини Діда Мороза».

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Зміст пісні вгадати не складно, адже допомагають вірші (літературний текст).

А чи можна визначити, про що розповідає музика, якщо в ній немає віршів? Чи можна відгадати пісню, якщо її зіграти без слів? І взагалі, чи існують пісні без слів? Про це ми дізнаємося на уроці.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Слухання музики

Учитель. З-поміж багатьох музичних творів є особлива музика, яку ми вперше у житті чуємо від своєї найдорожчої людини — від своєї матері.

- ♦ Чи здогадалися ви, що це за музика?

Так, це — колискова. І не обов'язково, щоб ця музика була вокальною, навіть і без слів ми розуміємо, що в ній висловлюються ніжність та любов матері до своєї дитини.

Слухання «Коліскової» Л. Ревуцького

- ♦ Який настрій викликає ця музика?
- ♦ Чи схожа вона на танець чи марш?
- ♦ Який «кит» подарував нам цю музику?

Мова музики, як і мова людини, дуже виразна. Музика створює різні музичні образи. Не завжди потрібні слова для того, щоб упізнати, про що саме розповідає музика, який настрій передає композитор. Зараз ми переконаємося

у цьому. Якось під час подорожі П. Чайковський написав п'єсу «Пісня без слів». Послухайте її!

- ♦ Чи можемо ми відчувати, про що йдеться у цій п'єсі?

Слухання п'єси «Пісня без слів» П. Чайковського

- ♦ Яким є характер п'єси?
- ♦ Що є спільного між цією піснею без слів та тими піснями, що ми виконували на попередніх уроках?

Так, як і у будь-якої пісні, мелодія впродовж усього твору повторюється декілька разів. Але, незважаючи на те що слів у пісні немає, ми відчували її радісний та дещо схвильований характер.

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Пісня складається із **заспіву** і **приспіву**, а разом усе це — **куплет**.

Пісня може складатися із двох або більше куплетів.

4.3. Вокально-хорова робота

Гра «Композитор»

Учитель. Складіть пісеньку для своєї матусі.

Розучування поспівки «Мамочко, матусю», виконання поспівки м'яким звуком, проплескування у долоні її ритму (робота у зошитах, с. 25)

Коли ви сьогодні повернетесь додому, виконайте цю пісню для мами.

- ♦ Як ви вважаєте, чи можна дати відповідь на запитання «Чия мама краща?»?

НАЙКРАЩА

Ми з товаришем гуляли.
Ми серйозно розмовляли
І не посварилися,
А порозумілися.

— Знаєш, Вітю, — мовлю я, —
Краща мама — це моя!
Ну а Вітя каже: — Ні.
Сперечатись нащо?
Мусиш вірити мені:
Моя мама краща! —

Я товариша любив,
Сперечатись не хотів,

І повірили тому
Він — мені,
А я — йому.
І обом приємно нам —
І мені, і Віті:
Значить, кожна з наших мам
Є найкраща в світі!

І. Кульська

- ♦ Чи праві були хлопці, що для кожного з них своя мама — найкраща? Для кожного мама — найдорожча людина: з нею весело і гуляти разом, і виконувати домашні справи, їй можна розповідати про все на світі!

Послухайте пісню О. Янушкевича «Мама і я» та скажіть, які почуття до мами висловлено в цій пісні.

Слухання та розучування пісні «Мама і я» О. Янушкевич

Ніжні почуття до своєї мами ми можемо відчувати у пісні «Біля мами гарно так» А. Філіпенка.

Продовження роботи над піснею «Біля мами гарно так» А. Філіпенка.

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Який музичний «кіт» завітав до нашого уроку?

Отже, діти, ми переконалися, що пісня — це не лише музика з віршами. Піснею можна називати твори, що виконують на інструменті. Такий твір має ознаки пісні — наспівну мелодію та її повторення.

Учні виходять із класу під музичний супровід («Мама і я» О. Янушкевич).

Мета:

- **навчальна:** надати учням уявлення про особливості танців — польки та вальсу (відчуття дводольності та тридольності у музиці); засвоїти з ними поняття «полька», «аркан»; учити висловлювати враження від музичних творів, передавати у виконанні настрій і характер музики;
- **розвивальна:** розвивати почуття ритму, метру;
- **виховна:** виховувати любов до природи, інтерес до музики різних народів.

Музичний матеріал: М. Глінка «Полька»; П. Чайковський «Вальс квітів»; український народний танець «Аркан»; поспівка «Зробим коло»; білоруська народна пісня «Савка та Гришка»; О. Янушкевич «Мама і я»; гра «Імена».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрети композиторів М. Глінки, П. Чайковського; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Вальс квітів» П. Чайковського).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Хто в нашому класі любить танцювати?
Учитель. Правильно, майже всі. Але спочатку пограємо у гру «Імена».

Гра «Імена»

Учитель. Отже, ваші імена можна вимовити по-різному: або коротко, або продовжити їх звучання. Ось, наприклад: Га-ля, О-ля, Пет-рик, Ро-ма.

Зверніть увагу, що наголошений завжди перший склад. Отже, проплескаймо імена дітей нашого класу за такою схемою:

||

Ці самі імена ми можемо назвати ласкаво, наприклад: Га-лоч-ко, О-леч-ко, Пет-ри-ку, Ром-чи-ку.

Проплескаймо ці імені за іншою схемою:

|||

Як бачите, ваші імена можна простукати двома долями, а можна трьома.

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Кожен народ має свою музику. З-поміж народних танців різних країн деякі відомі в усьому світі.

А чи любите ви танцювати? Чи хотіли б ви дізнатися, які танці є найпоширенішими? Ми з'ясуємо це сьогодні на уроці.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Сьогодні ми отримали запрошення від одного з «китів» — танцю. Я переконаний (-на), що всі ви любите танцювати. Яке ж свято може бути без танців? Отже, послухайте музику танцю, що має назву полька.

- ♦ Яким є характер цього танцю?

4.1. Слухання музики

Слухання «Польки» М. Глінки, визначення особливостей музики танцю

Учитель. Написав цей танок російський композитор М. Глінка. *Полька* — веселий рухливий дводольний танець. Його виконують парами з підскоками. Характер у польки легкий, грайливий. Послухайте танок ще раз і легкими рухами рук, нібито танцюючи, підкресліть пульс музики. (*Робота у зошитах, с. 26.*)

Повторне слухання «Польки» М. Глінки

На відміну від польки *вальс* — тридольний, плавний, спокійний танок. Його виконують, плавно кружляючи, немов ковзаючи по полу. Послухайте вальс та пластичним рухом рук передайте плавність звучання музики.

Слухання «Вальсу квітів» П. Чайковського

Написав цю чудову музику П. Чайковський, чиї твори ми вже слухали. Який ніжний, тремтливий вступ до «Вальсу квітів»! Нібито той, хто виконує цю музику, торкається не інструмента, а нашої душі. Коли я слухаю цю музику будь-якої пори року, то одразу уявляю квітучий сад, весну та квіти. Музика вальсу така легка, повітряна, що, здається, зараз підхопить нас, закружляє і перенесе в далеке королівство, де всі люди бажають одне одному лише добра. Заплющте очі та послухайте цю чудову музику.

Повторне слухання «Вальсу квітів» П. Чайковського.

(*Робота у зошитах, с. 26.*)

- ♦ Чим різняться між собою ці танці?
- ♦ Які українські народні танці ви вже знаєте?

Зараз познайомимося з новим танцем, який називається «Аркан».

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Аркан — український народний чоловічий танець. Музика цього танцю швидка, енергійна, запальна.

4.3. Слухання музики

Учитель. Отже, послухайте цей танець та зверніть увагу на його незвичайний ритм.

Слухання українського народного танцю «Аркан» з виконанням танцювальних рухів

4.4. Вокально-хорова робота

Розучування піснівки «Зробим коло» з проплескуванням пульсу та ритму

Учитель. Сьогодні до нас завітала білоруська народна пісня про двох хлопчиків — Савка та Гришка. Прослухайте історію, що трапилася з ними.

Слухання та розучування білоруської народної пісні «Савка та Гришка» (робота у зошитах, с. 26)

Продовження роботи над піснею О. Янушкевич «Мама і я»

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Подякуймо нашому гостеві — «киту» — за чудову музику, з якою він нас познайомив.

- ♦ Назвіть танці, що пролунали на уроці.
- ♦ Чим вони різняться між собою?
- ♦ Які танці вам ще відомі?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Вальс квітів» П. Чайковського).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів визначати засоби виразності пісень-веснянок, відчувати музично-емоційний зміст пісень; засвоювати з ними поняття «веснянка»;
- **розвивальна:** розвивати музично-слухові уявлення в процесі сприймання, виконання;
- **виховна:** виховувати любов до весняної природи, української народної пісні-веснянки.

Музичний матеріал: Е. Гріг «Навесні»; П. Чайковський «Пісня жайворонка»; поспівка «Ля-ля-ля»; Я. Степовий «Щебетала пташечка»; білоруська народна пісня «Савка та Гришка»; гра «Весняна луна».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; малюнки — ілюстрації до музичних творів; казка В. Сухомлинського «Жайворонки і сонце»; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; уривок твору «Весна» Г. Демченко.

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; Мудра Сова (іграшка); фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Пісня жайворонка» П. Чайковського).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Про яких трьох «китів» ви дізналися на попередніх уроках?
- ♦ Що таке *пісня*?
- ♦ Які пісні співають діти на новорічні свята?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Чарівна весна крокує по землі. Усе прокидається від зимового сну. Чи цікаво вам було дізнатися, якими піснями зустрічають весну на Україні? Про це ви дізнаєтеся сьогодні на уроці.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель (читає уривок з оповідання Г. Демченка «Весна»). Тануть сніги, біжать гомінливі струмки. Видзвонюють краплинами бурульки. Повертаються з вірію птахи. В синяву неба глянули перші проліски.

— Як хороше,— стрепенулась береза,— вся моя кора прогрілась, кожна гілочка соком налилась. Сонечко зимовий сон геть прогнало. До тепла і сонця потяглися комахи і рослини. Ось-ось буйно розквітнуть садки. Весна! Весна!

4.1. Слухання музики

Учитель. Як прокидається природа, дихання весни ми можемо відчутти у творі «Навесні» Е. Гріга.

Слухання «Навесні» Е. Гріга

- ♦ Що ви відчуваєте, коли слухаєте цю музику?

П. Чайковський також захоплювався чарівними звуками природи. Ці враження він передавав у своїй музиці. Послухайте п'єсу «Пісня жайворонка».

- ♦ Який настрій передає музика композитора?

Слухання «Пісні жайворонка» П. Чайковського

- ♦ Як ви вважаєте, пісня жайворонка весела чи сумна?
- ♦ Які звуки передають прозоре, світле звучання — низькі чи високі?
- ♦ Про що співає жайворонок?

А ось як розповідає про спів жайворонка у своїй казці «Жайворонок і сонце» В. Сухомлинський.

ЖАЙВОРОНОК І СОНЦЕ

У полі лежала сіра грудочка землі, присипана снігом. Пригріло сонечко. Розтанув сніг. Пропливала над полем хмарка. Розсипалась дощем. Упала на сіру грудочку землі гаряча краплина води, в якій відбилосся Сонечко. Перетворилася грудочка землі на сіру пташку — Жайворонка.

Злетів Жайворонок у небо. Спробував співати, а пісня вийшла поганенька. Полетів він до Сонця й просить:

— Сонечку, золотее Сонечку, навчи мене гарної пісні!

— Бери цей золотий клубочок і тягни до землі, — каже Сонечко.

Узяв Жайворонок золотий клубочок і полетів до землі. Потяглася за ним тонка-тонесенька золота ниточка. Зазвучала чудова пісня.

З того часу рано-ранесенько Жайворонок підлітає до Сонечка і воно дає йому клубочок золота. Тягне золоту ниточку Жайворонок над полями — і чують люди чарівну пісню. Співає блакитне небо, співає золота пшениця, співає цілий світ. Як гарно!

Я бачу, що ви хочете ще раз послухати цю чарівну музику.

Повторне слухання «Пісні жайворонка» П. Чайковського

4.2. Вокально-хорова робота

Учитель. Після холодної довгої зими ми з нетерпінням чекаємо настання весни. Оживає природа, усе сильніше пригріває сонечко. Пташки приносять радість, весну, тепло у рідний край.

Гра «Весняна луна»

Учитель. Соловейко щибече та тьохкає, зозуля кує, горобчики цвірінкають... Ось і ми зараз, як пташки, повторюватимемо їх пісні.

Уявіть, що ви луна, яка повторює пісню пташок. (*Тьох-тьох-тьох! Ку-ку! Цінь-цвірінь! Тукі-тукі-тук! Ух-ух!*)

Сьогодні вранці на моє вікно сіла пташка та заспівала свою весняну пісню. І я згадав (-ла) українську народну пісню, що так і називається — «Щебетала пташечка».

Послухайте її.

- ♦ Про що співала пташечка?

Слухання та розучування пісні «Щебетала пташечка» Я. Степового (робота у зошитах, с. 28)

4.3. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Світлі й радісні пісні, якими люди вітають весну, називають **веснянками**.

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Музика допомагає нам почути живі звуки — звуки природи.

- ♦ У якому творі ми почули спів жайворонка?
- ♦ Хто написав «Пісню жайворонка»?
- ♦ Як закликала весну пташечка, яка сіла на віконечко?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Пісня жайворонка» П. Чайковського).

Мета:

- **навчальна:** продовжувати ознайомлювати учнів із поняттям «веснянка»; засвоїти з ними поняття «соло»; учити визначати засоби виразності музичних творів, порівнювати життєвий зміст, настрій і характер музичних творів;
- **розвивальна:** розвивати музично-слухові уявлення в процесі сприймання, виконання;
- **виховна:** виховувати любов до природи, української народної пісні.

Музичний матеріал: В. Сокальський «Пташка»; поспівка «Вийди, вийди, сонечко»; українська народна пісня «Ой, минула вже зима»; Я. Степовий «Щебетала пташечка».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірші «Жайворонки» Олександра Олеся, «Чижик» І. Складаного, «Соловейку-солов'ю» А. Малишка.

Обладнання: музичні молоточки; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок поглиблення теми.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Пташка» В. Сокальського).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Які пісні вам відомі?
- ♦ Як називаються пісні, що виконуються на зимові свята?
- ♦ Як називаються пісні, що опівають пробудження природи?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. У березні, коли земля ще вкрита снігом, але все тепліше пригріває яскраве сонечко, у полях та галях можна почути спів жайворонка — маленької непримітної пташечки, яка сповіщає про настання весни.

ЖАЙВОРОНКИ

В небі жайворонки в'ються,
Заливаються-сміються,
Грають, дзвонять цілий день,
І щебечуть, і співають,
І з весною всіх вітають
Дзвоном радісних пісень.

Олександр Олесь

А чи може музика нагадати нам спів пташок?
Сьогодні ми дізнаємося про це.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Слухання музики

Учитель. Сьогодні я вас запрошую здійснити мандрівку до лісу.

- ♦ Кого ми можемо побачити у лісі?
Послухайте уважно музику. Можливо, це ведмідь?

Слухання п'єси «Пташка» В. Сокальського

- ♦ Як ви здогадалися, що це музика не ведмедя, а пташки?
- ♦ З яких звуків складається музика — з низьких чи високих?

Ви дуже спостережливі. Цей твір має назву «Пташка». Його написав український композитор Володимир Іванович Сокальський.

Послухайте ще раз і покажіть рукою, як співає пташка.

**Повторне прослуховування
п'єси «Пташка» В. Сокальського
з елементами пластичного інтонування**

4.2. Вокально-хорова робота

Розучування посівки «Вийди, вийди, сонечко»

Учитель. Послухайте українську народну пісню «Ой, минула вже зима».

- ♦ Про які ознаки весни йдеться у цій пісні?

**Слухання та розучування пісні «Ой, минула вже зима»
(робота у зошитах, с. 29)**

- ♦ Як ви вважаєте, це колядка? щедрівка? Можливо, назва цієї пісні зовсім інша?

**Продовження роботи
над піснею Я. Степового «Щебетала пташечка»**

4.3. Засвоєння нових знань

Робота з поняттям «соло» (робота у зошитах, с. 29)

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ♦ Чим звуки весняної пори відрізняються від звуків осені?
- ♦ Як називають пісні, якими ми зустрічаємо весну?
- ♦ Який твір розказав нам про спів пташки?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Пташка» В. Сокальського).

ДОДАТОК ДО УРОКУ № 24

ЧИЖИК

Чижик солодко послав,
А прочувався — устав,
У росі умився чисто,
Дзьобом пір'ячко почистив:
— Ой, який чудовий день
Для роботи й для пісень!

І. Складаний

СОЛОВЕЙКУ-СОЛОВ'Ю

Соловейку-солов'ю,
Я приспівочку зів'ю
Свіжу та барвисту
З золотого листу,
З того листу, що в долині,
На кленині, на калині,
На березовій корі,
На дубочку угорі...

А. Малишко

Мета:

- **навчальна:** ознайомити учнів із поняттям «пісня-закличка»; учити визначати засоби виразності музичних творів, порівнювати життєвий зміст, настрій і характер музичних творів;
- **розвивальна:** розвивати музично-слухові уявлення в процесі сприймання, виконання;
- **виховна:** виховувати любов до природи, української народної пісні.

Музичний матеріал: О. Барвінський «Сонечко»; українські народні пісні «Вийди, вийди, сонечко», «Ой, минула вже зима»; поспівка «Сонечко»; гра «Впіймай у долоньку».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірші «Дід Мороз і Весна» П. Воронька, «Так починається весна» А. Костецького.

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Сонечко» О. Барвінського).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Які пісні називають веснянками?
- ♦ Які вам відомі веснянки?
- ♦ Який вони мають настрій?

Гра «Впіймай у долоньку» (грайлива, радісна, похмура, сумна, ласкава)

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Наприкінці зими та на початку весни ми постійно бачимо суперечки між зимою та весною: щойно почав танути сніг та закапали бурульки — раптом налетіла завірюха, а за мить — знову засяяло сонечко! І ми з нетерпінням чекаємо, коли вийде сонечко та знову зігріє нашу землю. А навколо звучать пісні! Які пісні необхідно виконувати, щоб сонечко якнайшвидше зігріло нас своїм теплом? Сьогодні на уроці ми вивчимо такі пісні.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Послухайте уважно вірш. Як ви гадаєте, чому Дід Мороз кричав: «Це не чесно!»?

ДІД МОРОЗ І ВЕСНА

Дуже хвастив Дід Мороз:
«Я страшніший бур і гроз.
Вже його полоскочу —
Не до сміху, до плачу.
Я нікого не боюсь,
Всім дошкулити берусь!»
Тут з'явилася Весна,
Уклонилася вона

І сказала: «А мені?»
Дід сховався в гущину
І кричить з кущів: «Ні, Весно!
Це не чесно, це не чесно!
Ти мені, красуне мила,
Сиву бороду спалила!»
А Весна стоїть, сміється:
«Хай Мороз не задається!»

П. Воронько

Після зимового сну природа пробуджується, навколо нас звучить безліч звуків — вулицею дзюркотять струмочки, голосно співають пташки, на деревах лопаються бруньки і молоденькі листочки весело шепечуться з вітром.

ТАК ПОЧИНАЄТЬСЯ ВЕСНА

Знов починається весна!..
Знов починаються дива...
То серед двору із-під снігу
Раптово визирне трава,
То раптом лагідні веснянки
Засіють щоби та носи,
Чи розщобечуться —
Ще зранку! —
Птахи на різні голоси!
А вчора...

Вчора...
Що й казати!
Всі веселилися
До сліз:
Славко —
Дражнило й задирака —
Наталці проліски приніс!..
І зовсім це не дивина:
Так починається весна!

А. Костецький

4.1. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

У давні часи люди вірили: якщо дружно покликати весну, радіти їй наближенню, то вона настане швидше. Закликання весни відтворені у багатьох українських піснях, що називають **веснянками**.

Своїми піснями діти закликали весняне сонечко пролити своє золоте проміння на поле, подвір'я, квіти та на дітей, які з нетерпінням чекають на весну. Такі пісні називають **піснями-закличками**.

Учитель. Такі пісні-заклички співали голосно, щоб їх почули широкий степ і темний ліс, високі пагорби і швидка річка. Сьогодні ми вивчимо таку веснянку.

4.2. Вокально-хорова робота

Слухання та розучування посівки «Сонечко»

Розучування української народної пісні «Вийди, вийди, сонечко»

- ♦ Кого закликають діти у пісні?
- ♦ З яким настроєм необхідно співати цю пісню?
- ♦ Яку ще пісню-веснянку ви знаєте?

Продовження роботи над українською народною піснею «Ой, минула вже зима», робота над одночасним початком співу, проспівуванням голосних звуків, інтонацією

- ♦ Чим схожі обидві веснянки?

4.3. Слухання музики

Учитель. Композитори часто використовують у своїх творах мелодії народних пісень. Одна з українських веснянок надихнула композитора О. Барвінського. Він написав п'єсу «Сонечко».

- ♦ Мелодія якої веснянки сподобалася композиторові?

Слухання п'єси «Сонечко» О. Барвінського

- ♦ Чи змінювався характер п'єси?
- ♦ Про яке сонечко розповідала музика — про яскраве й гаряче чи тепле й ласкаве? (*Робота у зошитах, с. 30.*)

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ми вітали появу сонечка. А допомогла нам музика!

- ♦ Яке сонечко зобразив композитор музикою?
- ♦ Чим схожі музичні твори про весну?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Сонечко» О. Барвінського).

Мета:

- **навчальна:** допомогти учням продемонструвати свої виконавські досягнення, по-вніше засвоїти емоційну сферу, самовиразитися;
- **розвивальна:** поглибити розуміння учнями зв'язків музики (мистецтва) з навколишнім середовищем; допомогти усвідомити, що музика є необхідною складовою життя людини;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: Я. Степовий «Сніжинки»; Б. Фільц «Морозець»; О. Янушкевич «Мама і я»; українські народні пісні «Щебетала пташечка», «Вийди, вийди, сонечко»; В. Сокальський «Пташка»; П. Чайковський «Баба-Яга», «Танець феї Драже»; ігри «Телевізор», «Композитор», «Оркестр»; творча гра «Упізнай музичний портрет».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок-узагальнення.

Хід уроку

Учні входять до класу під музичний супровід («Сніжинки» Я. Степового).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності до уроку

Музичне вітання

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. На уроках музичного мистецтва ви дізналися, що музика може зображувати різні рухи, картини природи, передавати настрої та почуття людини. Музика іноді буває навіть звукозображальною. Настав час перевірити, як ви засвоїли ці знання.

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель (декламує вірш)

Ми у ігри різні грали,
Танцювали і співали,
А тепер пора згадати
Все, що треба пам'ятати.

- ♦ Хто і як малює музичні картини?
- ♦ Чому їх не розглядають, а слухають?
- ♦ Хто і як слухає музику?
- ♦ Хто і як виконує музику?
- ♦ Допишіть пропущені літери у словах:

К		М		О	З			О	Р
---	--	---	--	---	---	--	--	---	---

С			Х		Ч
---	--	--	---	--	---

В			О	Н		В	Е		Ь
---	--	--	---	---	--	---	---	--	---

Що потрібно знати виконавцеві, щоб прочитати музику? Звісно, ноти та ритм — тривалість звуків. А чи пам'ятаєте ви, які тривалості звуків існують?

Гра «Телевізор»

Учитель. Уявіть, ви повернулися додому, увімкнули телевізор, а на екрані — знаки. Уважно розгляньте їх та запам'ятайте.

- ◆ Що це за знаки? Назвіть їх та проплескайте.

Гра «Композитор»

1. Простукати пульс віршика: сильна доля — плескати, слабка — тупати ногою.

Тепер, діти, будем грати,
Віршики ритмізувати,
Плескати, стукати,
І ногою тупати.

2. Скласти власну мелодію на цей текст.

Любе сонце в небі сяє,
В хоровод усіх збирає.

Розучування кращого варіанта мелодії зі словами

Гра «Оркестр»

Учитель. Як шанувальники музики, об'єднайтеся в оркестр дитячих інструментів і виконайте супровід до цієї поспівки:

Мелодія яскраво сяє,
А супровід допомагає.

Розучування та виконання на бубоні та брязкальцях ритмічного супроводу до поспівки зі співом

Творча гра «Концерт»

Виконання раніше вивчених пісень: Я. Степовий «Сніжинки», Б. Фільц «Морозець», О. Янушкевич «Мама і я», українські народні пісні «Щебетала пташечка» і «Вийди, сонечко»

Творча гра «Упізнай музичний портрет»

Учитель. Коли ми мандрували країною Музики, то впізнали в ній різні настрої, почули невеличкі музичні історії, побачили картини природи. Мандруючи цією країною, ми залюбки співали, крокували та танцювали, у ній ми навіть бачили різні портрети. Чи не так? Тож вирушаймо до галереї музичних портретів. (На дошці — ілюстрації до музичних творів: В. Сокальський «Пташка»; П. Чайковський «Баба-Яга», «Танець феї Драже». **Завдання:** обрати малюнок-ілюстрацію до твору, що звучить, та пригадати його назву.)

Відкрийте нам один секрет:
Так чий музичний цей портрет?
Якщо хтось зміг його впізнати —
Попросимо нам показати.

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ви побували в ролі композиторів, виконавців і слухачів. Об'єднала всіх вас у цьому музика.

- ◆ Що вам найбільше сподобалося на уроці?
- ◆ Що вам більше подобається: виконувати, слухати або самим складати музику?

Ви добре працювали сьогодні на уроці, були дуже активними. Я вважаю, що ви справжні шанувальники музичного мистецтва!

Учні виходять із класу під музичний супровід («Сніжинки» Я. Степового).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів висловлювати враження від музичних творів; засвоїти з ними поняття «екосез»; формувати емоційну чуттєвість, здатність сприймати та розкривати художній образ музики;
- **розвивальна:** розвивати вміння виявляти головні ознаки найпростіших типів музики (танцю, маршу);
- **виховна:** виховувати почуття любові до природи, бережливого ставлення до неї, інтерес до музичної творчості.

Музичний матеріал: Р. Шуман «Веселий селянин»; Л. ван Бетховен «Екосез»; поспівка «Сонечко»; В. Верменич «Повертайся, ластівко»; українська народна пісня «Вийди, вийди, сонечко».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; малюнки — ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Веселий селянин» Р. Шумана).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Пригадайте відомі вам типи музики.
- ♦ Які марші ми слухали на уроках?
- ♦ Які пісні ви знаєте?
- ♦ Які марші, пісні, танці вам відомі?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Чи відомо вам, що музика також може розповідати цікаві історії, але особливою, музичною мовою. До нас на урок завітали наші «кити» — три жанри музики. Вони приготували вам музичні подарунки, а ось які — дізнаєтесь на уроці.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Слухання музики

Учитель. Настала весна, і почалася пора сільськогосподарських робіт для того, щоб виріс добрий урожай. Селян особливо хвилює ця пора, бо для того, щоб виріс гарний врожай, потрібно ретельно попрацювати на полі. А якщо робота вдалася, то їй настрій буде добрим. Ось про одного такого селянина ми дізнаємось з п'єси «Веселий селянин» Р. Шумана.

Слухання п'єси «Веселий селянин» Р. Шумана

- ♦ Яким ми можемо уявити селянина?
- ♦ Чи можемо ми цю п'єсу назвати «Сердитий» або «Сумний селянин»?
- ♦ Як ви гадаєте, що робить селянин: танцює вальс, співає колискову або весело крокує?

Після доброї роботи селяни гуртуються разом, щоб відпочити, і допомагала їм музика. А яка саме — ви дізнаєтесь, якщо уважно послухаєте п'єсу Л. ван Бетховена «Екосез».

Що це за назва — *екосез*?

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Екосез — це старовинний шотландський танець, що виконують парами.

Учитель. Послухайте «Екосез» Л. ван Бетховена та скажіть, чи змінювався характер мелодії.

Слухання «Екосезу» Л. ван Бетховена

- ♦ Які саме «кити» принесли нам цей твір?
- ♦ До якого типу належить перша частина твору, а до якого — друга?

Як цікаво, що в одному творі об'єднано два музичних образи — танцювальний та маршовий. Тож послухайте ще раз цей твір. На першу частину музики дівчата виконуватимуть легкі підскоки на місті, а на другу — хлопчики передадуть характер музики бадьорими, енергійними кроками.

Повторне слухання «Екосезу» Л. ван Бетховена та виконання в русі

4.3. Вокально-хорова робота

Виконання посівки «Сонечко» з проплескуванням ритму

Учитель. Як нетерпляче ми чекаємо, коли весна остаточно прожене холод, устелить землю травою та квітами! А пташки наповнять гаї та діброви своїм голосним щебетанням. Колись уважали, що справжня весна починається 22 березня. Саме цього дня, на думку наших пращурів, із вирію поверталися пташки. У цей день випікали печиво у вигляді жайворонків чи голубів. А діти, узявши це печиво, вибігали за околицю і закликали птахів.

Птахів викликаю з далекого краю!
Летіть, соловейки, на наші земельки!
Спішіть, ластівоньки, пасти корівоньки!

Послухайте пісню В. Верменича «Повертайся, ластівко» та скажіть, про що в ній ідеться.

Слухання та розучування пісні «Повертайся, ластівко» В. Верменича із грою на дитячих музичних інструментах (робота у зошитах, с. 31)

Продовження роботи над українською народною піснею «Вийди, вийди, сонечко»; виконання її з танцювальними рухами

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ♦ Про що ми дізналися сьогодні на уроці?
- ♦ Які «кити» дарували нам свою музику?
- ♦ Що таке *екосез*?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Веселий селянин» Р. Шумана).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів визначати особливості музики, що змальовує картини природи, спів пташок; дати визначення понять «диригент», «оркестр»;
- **розвивальна:** розвивати творчі здібності, емоційність учнів, уміння імпровізувати та пластичними рухами передавати емоційний зміст і характер музичних творів;
- **виховна:** виховувати любов до природи, української пісні.

Музичний матеріал: Й. Штраус вальс «Весняні голоси» (фрагмент); поспівка «Усмішка ласкава»; Т. Жупаніна «Рання бджілка»; В. Верменич «Повертайся, ластівко»; гра «Веселі лісові голоси».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; казка «Бджолина музика»; малюнки або ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірш Г. Вієру «Весна».

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Весняні голоси» Й. Штрауса).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Як називають людину, яка створює музику?
- ♦ Як називають людину, яка виконує музику?
- ♦ Які музичні інструменти вам відомі?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Якщо ви почуєте вірш італійською, французькою або японською мовами, то чи зрозумієте ви його зміст? Мабуть, ні, якщо ви не знаєте цих мов, і вам для розуміння його потрібен буде перекладач.

А як ви гадаєте, якщо італійський, французький або японський композитор напише музику, то чи зможете ви відчутти та зрозуміти її настрій, побачити картини природи?

Отже, музика не потребує перекладу. Сьогодні на уроці ми переконаємось у цьому.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

У чудовій музичній країні живе багато інструментів. Кожен інструмент може звучати окремо, але коли вони збираються разом, то утворюється оркестр, а керує ними музикант, якого називають диригентом.

4.2. Слухання музики

Учитель. Життя кожної людини завжди пов'язане з природою, адже до природного світу належать не лише шелест листя та вітру, дзюрчання струмків, а й тварини, птахи і власне ми. Краса навколишнього світу викликає захоплення у поетів, художників, композиторів у всіх країнах. Одного разу австрійський композитор Й. Штраус подорожував. Він їхав полем, лугом, лісом.

Чудова весняна природа, дзвін весняних голосів полонили його, тому у голові зазвучала музика, яку він так і назвав — «Весняні голоси».

ВЕСНА

Чути перший гуркіт грому,
Лине ластівка додому.
Ручаї туркочуть сині,
Абрикос цвіте в долині.

Перша бджілка вилітає,
Красне сонце прославляє.
Сонце тепле, як яєчко
У пташиному гніздечку.

Г. Вієру

Ми вже слухали подібну музику, тому я впевнений (-на), що ви зможете визначити, якому музичному «киту» вона належить. А підкажуть вам ваші руки, що рухатимуться разом із музикою.

Слухання вальсу «Весняні голоси» Й. Штрауса з пластичним інтонуванням

- ♦ Чи відповідає музика вашим уявленням про весняну природу?
- ♦ Які картини допомогла «побачити» вам музика вальсу «Весняні голоси»?

І справді чудова музика: захоплює, кружляє, наповнює енергією, зігріває теплом і нібито говорить: подивись навколо, який чудовий світ! (*Робота у зошитах, с. 33.*)

4.3. Вокально-хорова робота

Розучування поспівки «Усмішка ласкава»

Гра «Веселі лісові голоси» (звуконаслідування: «Ку-ку! Тьох-тьох! Цінь-цвірінь! Тукі-тукі-тук! Ух-ух-ух! Дзум-дзум-дзум!»)

Учитель. Усім нам подобається весна. Ми відчуваємо її тепло, прокидаються тварини, які впадали в сплячку, комахки та мушки, бджілки та джмелі. До нас завітали гості, а хто саме — дізнаєтеся, відгадавши загадку.

Зимою спить, літом бринить,
Понад води, понад сади літає,
Солодку росу збирає. (*Бджола*)

БДЖОЛИНА МУЗИКА

З ранку до вечора на пасіці дзвенить бджолина музика.

Заплющив очі — чуєш, немов струна бринить. Де ця струна? Може, у вуликах? Може, сидять там бджілки і грають на якомусь дивному інструменті? Бо бринить музика скрізь: і біля вуликів, і в саду, і в квітучій гречці. Весь світ співає. І синє небо, і сонце — все співає.

А може, тоненькі струни у квітах? Може, натягло їх сонце між пелюстками? Прилетить бджола до квітки, сяде між пелюстками й грає на тих маленьких струнах маленькими лапками.

Слухання та розучування пісні «Рання бджілка» Т. Жупаніної

- ♦ Про що йдеться в цій пісні?
- ♦ Про яку бджілку розповіла музика?

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ♦ Про що розповів у своєму вальсі австрійський композитор Йоганн Штраус?
- ♦ Яку назву має його твір?
- ♦ Який настрій весняних голосів ми почули?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Весняні голоси» Й. Штрауса).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів співати природним звуком; засвоїти з ними поняття «мену-ет»; ознайомити учнів з особливостями танцю менует;
- **розвивальна:** розвивати емоційну сферу учнів за допомогою емоційного змісту музики Й. С. Баха, С. Прокоф'єва;
- **виховна:** виховувати емоційну чутливість, здатність до співпереживання, розуміння почуттів і думок, що виражені в музиці.

Музичний матеріал: С. Прокоф'єв «Вечір»; Й. С. Бах «Менует»; Н. Май «Виглядаєм сонечко»; Т. Жупаніна «Рання бджілка»; поспівка «Бом-бім».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; А. Куїнджі «Місячна ніч на Дніпрі» (репродукція картини); малюнки — ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірш «Зоре моя вечірняя...» Т. Шевченка.

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Вечір» С. Прокоф'єва).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Які танці вам відомі?
- ♦ Що таке вокальна музика?
- ♦ Яку музику ми називаємо інструментальною?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Після насиченого різними подіями дня — навчання у школі, спілкування з друзями, підготовки уроків, допомоги батькам удома — настає вечір. Як ви гадаєте, чи може музика зобразити цю пору?

Сьогодні ми про це дізнаємося.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Вокально-хорова робота

Розучування поспівки «Бом-бім», виконання з показом рукою руху мелодії (робота у зошитах, с. 34)

4.2. Слухання музики

- ♦ Чи були ви коли-небудь на вечірній прогулянці з батьками?
- ♦ Що ви бачили дивного?

Учитель. Як чудово виглядає природа ввечері! Діти збираються в саду або на березі ставка, вдивляються в навколишній світ, услуховуються у звуки, обмінюються думками про почуття.

Послухайте, як видатний український поет Т. Шевченко описав свої враження від вечірньої зорі.

Учитель декламує уривок з поеми «Княжна» Т. Шевченка «Зоре моя вечірняя...».

Які чудові поетичні слова! А ось як побачив цю картину ще один геніальний митець — художник А. Куїнджі. Роздивіться репродукцію його картини «Місячна ніч на Дніпрі».

Композитори також не залишилися байдужими до вечірньої пори, адже вони також відображають у своїх творах навколишній світ, але зображують особливо — музикою.

- ♦ Що ми можемо почути у цій вечірній музиці?

Якщо послухаєте п'єсу «Вечір» Сергія Сергійовича Прокоф'єва, то зможете дати відповідь на це запитання.

Слухання п'єси «Вечір» С. Прокоф'єва

- ♦ Як музика малює вечірню пору?
- ♦ Яку картину ви змогли б намалювати?
- ♦ Який твір С. Прокоф'єва ми вже слухали?

Учитель. Музика С. Прокоф'єва змальовує дивовижну, сповнену таємниць, загадкову картину вечора. Ніжна, наспівна мелодія тихого вечора, у яку втручається густий, низький дзвін вечірнього дзвона. Послухайте ще раз цю п'єсу, і нехай ваші руки намалюють у повітрі цю вечірню мелодію, а коли ви почуєте низький дзвін дзвона — заховайте руки.

Повторне прослуховування музики з пластичним інтонуванням

4.3. Засвоєння нових знань

Учитель. Діти, ми отримали листа, у якому нас запросили на бал. А щоб туди потрапити, звернімося до музики, адже це справжня чародійка, що допоможе нам потрапити до Німеччини давніх часів.

Отже, велика зала, запалені свічки, усі гості у старовинному одязі виконують старовинний танець — менует.

Менует — старовинний бальний танець, сповнений увічливих поклонів, реверансів, неспішних кроків.

4.4. Слухання музики

Слухання фрагмента «Менуету» Й. С. Баха (робота у зошитах, с. 33)

Учитель. Цю музику написав німецький композитор Йоганн Себастьян Бах. Його ім'я та його твори ви ще неодноразово почуєте на уроках музики. Прислухайтеся уважно до його музики!

- ♦ Якими словами ви розповідатимете про музику менуету? Ця музика є плавною та спокійною чи швидкою та енергійною?

Повторне слухання «Менуету» Й. С. Баха

4.5. Вокально-хорова робота

Учитель. Як хочеться швидше зігрітися у яскравому сонячному промінні! Навіть якщо йде короткий весняний дощ, ми виглядаємо сонечко. Наталія Май у своїй пісні «Виглядає сонечко» розповіла про те, як діти чекають на його теплі промінці.

Послухайте цю пісню!

Слухання пісні «Виглядає сонечко» Н. Май, розучування, виконання з елементами інсценування

- ♦ Що роблять діти для того, щоб швидше визирнуло сонце?
- ♦ Які весняні пісні-веснянки ви можете згадати?

Продовження роботи над піснею «Рання бджілка» Т. Жупаніної (з інсценуванням)

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ♦ Яку назву має старовинний німецький танець?
- ♦ У якому темпі його виконують?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Вечір» С. Прокоф'єва).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів визначати особливості музичної мови; формувати емоційне, творче ставлення до мистецтва, життя, уявлення про багатогранні можливості музики;
- **розвивальна:** розвивати творчі здібності учнів, уміння завдяки музиці відчувати красу навколишнього світу;
- **виховна:** виховувати любов та бережливе ставлення до природи і навколишнього світу.

Музичний матеріал: Г. Сасько «Метелики над квітами»; Е. Гріг «Метелик»; поспівка «Усмішка ласкава»; А. Філіпенко «Зацвіла в долині»; Н. Май «Виглядаєм сонечко»; ігри «Піймай у долоньку», «Композитор».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; малюнки — ілюстрації до музичних творів; Н. Забіла «Казочка про веселого метелика»; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; вірші «Не хочу» А. Костецького, «Метелики» Н. Красоткіної, «Зацвіла в долині...» Т. Шевченка.

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Метелик» Е. Гріга).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Що таке *засоби музичної виразності*?
- ♦ Що таке *темп*?
- ♦ Якими звуками бувають за висотою?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Останній місяць весни... Зовсім тепло на вулиці. Яка чудова пора! Чи хотіли б ви опинитися на квітучому лузі, де земля вкрита густим килимом трави та різнокольорових квітів? Отже, вирушаймо!

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Якщо ви відгадаєте загадку, то дізнаєтеся, кого ми зустрінемо на квітучому лузі.

Живу лише влітку,
Шовкові крильця маю,
Із квіточки на квітку
По садочку я літаю. (Метелик)

- ♦ Що робить метелик — просто літає чи у нього також є певні справи?

Учитель читає «Казочку про веселого метелика» Наталі Забіли (див. с. 79 цього посібника).

4.1. Слухання музики

Учитель. Коли композитор Геннадій Михайлович Сасько побачив, як легко метелики перелітають з квіточки на квіточку, він вирішив виразити своє захоплення цією картиною у музиці. Послухайте його п'єсу «Метелики над квітами».

- ♦ Як музика змальовує політ метелика?

Слухання п'єси «Метелики над квітами» Г. Саська

Учитель. Метелик — це прикраса природи, а композитор, який побачив цю комаху, прикрасив своєю музикою наше життя. Пам'ятайте: до природи, до навколишнього світу необхідно ставитися дуже дбайливо!

Метелика ловити я не хочу.	Бо вдома їй джмеля не погойдати,
Він — квітка неба, хай живе собі!	І не попити ранками росу!
Хай крильцями барвистими тріпоче,	І ні стеблину, гілку чи тварину
Щоб радісно було мені й тобі!	Я не ображу — це страшний гріх!
І квітку лісову не буду рвати,	Бо в кожній з них живе тримка живинка,
Її додому я не понесу,	Що світиться довірою до всіх!

А. Костецький

Відомий норвезький композитор Едвард Ґріґ також був захоплений дивовижною красою метелика.

Слухання твору «Метелик» Е. Ґріґа

- ♦ Який образ метелика змальовує нам музика Е. Ґріґа?
- ♦ Який настрій передає музика?

Гра «Піймай у долоньку» (ніжна, грайлива, похмура, легка, спокійна, жорстока, сумна, світла, радісна)

4.2. Вокально-хорова робота

Виконання поспівки «Усмішка ласкава» з показом руху мелодії рукою

Учитель. На попередньому уроці я прочитав (-ла) вам вірш «Зоре моя вечірняя...» Т. Шевченка. Послухайте ще один його вірш.

Зацвіла в долині червона калина,	Любо, любо стало, пташечка зраділа,
Ніби засміялась дівчина-дитина.	Пташечка зраділа і защебетала.

- ♦ Про що розповідає цей вірш?

Слова-порівняння, що змальовують чудову картину квітучої природи, так і просять, щоб їх заспівали. Вони схвилювали серце композитора А. Філіпенка — і так з'явилася чудова пісня «Зацвіла в долині...».

Гра «Композитор» (складання мелодії на перші два рядки вірша)

- ♦ Якби ви були композиторами, то яку б мелодію ви написали на цей вірш? Послухайте пісню А. Філіпенка.
- ♦ Чи схожа його мелодія на ту, якою ви її уявили?

Слухання пісні «Зацвіла в долині» А. Філіпенка

- ♦ З ким порівнюють калину?
- ♦ Який настрій передає ця пісня?

Учитель. Калину українці здавна вважають символом душевної краси, радості й сімейного щастя. З давніх-давен її згадують у народних казках, приказках, прислів'ях. Наприклад, є приказка: «Милуйся калиною, коли цвіте, а дитиною, коли росте». Крім того, про калину існує багато віршів і гарних пісень. Саме таку пісню ми сьогодні й вивчимо.

Розучування пісні «Зацвіла в долині» А. Філіпенка з опорою на ритмічний рисунок мелодії

Справді, надзвичайно гарна пісня! Здається, що її створила не окрема людина, а весь український народ. Пісні на слова Т. Шевченка є саме такими.

Продовження роботи над піснею «Виглядає сонечко» Н. Май

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні ми збагатили свою музичну колекцію п'єсою «Метелики над квітами» Г. Саська.

- ♦ Чого ми навчилися сьогодні на уроці?
- ♦ Які пісні вивчили?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Метелик» Е. Ґріґа).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів визначати особливості емоційного змісту, засоби музичної виразності, що відіграють вирішальну роль у створенні музичних образів; продовжити формувати ладові уявлення, зорово-слухове сприйняття;
- **розвивальна:** розвивати творчі здібності учнів, уміння завдяки музиці відчувати красу навколишнього світу, неповторність кожного з представників живої природи;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: К. Сен-Санс «Лебідь», «Слон»; М. Лисенко «Пісня Лисички» (з опери «Коза-Дереза»); А. Філіпенко «Зацвіла в долині»; українська народна пісня-гра «Іди, іди, дощику».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; малюнки — ілюстрації до музичних творів та пісень; зображення слона, лебедя та лисички; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід («Лебідь» К. Сен-Санса).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Які настрої може виражати музика?
- ♦ Пригадайте, які музичні твори допомогли нам побачити природу.
- ♦ Які засоби музичної виразності ви пам'ятаєте?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Нас об'єднує вірний друг — музика. Вона може багато про що розповісти, підказати, розрадити, заспокоїти, адже в неї багато помічників: пісні й танці, оркестри і солісти, композитори та виконавці. Ми вже знаємо, що музика може намалювати природу, передати настрій людини і навіть... оживити картину.

Чи хотіли б ви почути і побачити ці картини?

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

4.1. Слухання музики

Учитель. На дошці — малюнки тварин, але ми їх ще не бачимо. (Малюнки обернені зворотним боком.) Зараз прозвучить музика, ви її уважно послухайте та відгадайте, про кого йшлося в ній, а малюнки допоможуть дізнатися, чи правильно ми відповіли. Послухайте першу музичну загадку та скажіть, хто змальований у цьому творі?

Слухання твору «Слон» К. Сен-Санса

- ♦ Якими звуками — низькими чи високими — змальовано образ тварини?
- ♦ Як звучала музика: легко чи важко, швидко чи повільно?

А тепер погляньмо на малюнок! (Перегорнути малюнок.) Хто це? Так, слон — важкий, неповороткий, дуже великий. Тому музика, що його зобразила, важка, повільна, виконана на інструменті з низьким звучанням — контрабасі.

- ◆ Чи підказала вам музика, що робить слон?
Послухайте ще раз та намалюйте рухами рук музику слона.

Повторне слухання музики з пластичним інтонуванням

Ви відчули, що спочатку слон нібито важко крокує, а потім починає танцювати.

Складіть до цього твору коротеньке оповідання.

Учні складють коротенькі оповідання за прослуханою п'єсою К. Сен-Санса «Слон». Учитель заслуховує оповідання 2—3 учнів.

А ось і друга музична загадка.

Цей твір розповість вам про іншого представника живої природи.

А ось про кого — ви здогадаєтеся, почувши його музику!

Слухання «Лебідь» К. Сен-Санса

- ◆ Як звучить музика? Оберіть потрібні слова: *спокійно, тихо, м'яко, ніжно, радісно, грайливо.* (Робота у зошитах, с. 38–39.)

Погляньмо на малюнок! (*Перегорнути малюнок.*) Який чудовий птах!

Це — величний лебідь, з довгою гордою шиєю, білосніжним пір'ям. Він тихо погойдуються на маленьких хвилях, дозволяє нам милуватися його казковою красою.

Ці дві п'єси так і називаються — «Слон» та «Лебідь». Написав їх французький композитор Каміль Сен-Санс.

4.2. Вокально-хорова робота

Розучування поспівки «Іди, іди, дощику»

(українська народна пісня-гра)

Учитель. Чи любите ви казки? Я знаю, що так. У багатьох казках дійовою особою є лисичка.

- ◆ Пригадайте казки, у яких однією з дійових осіб була лисичка.
- ◆ Які риси характеру має лисичка?

Ви, мабуть, здогадалися, що на третьому малюнку ми побачимо лисичку. Але яку? Послухайте «Пісню Лисички» М. Лисенка.

- ◆ Якою, на вашу думку, буде зображена лисичка на малюнку?

Слухання твору «Пісня Лисички» М. Лисенка

- ◆ Який характер Лисички бачимо у пісні?
- ◆ Яким є настрої музики пісні?
- ◆ Якою ви намалювали б Лисичку?

Погляньте, яка вона охайна, весела! (*Перегорнути малюнок.*) А яка трудівниця! Дуже гарна лисичка!

**Розучування твору «Пісня Лисички» М. Лисенка,
робота над текстом, дикцією, чистотою інтонації
(робота у зошитах, с. 38)**

Повторення пісні «Зацвіла в долині» А. Філіпенка

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці до нашої музичної скарбнички ми додали три музичних портрети різних тварин.

- ◆ Які картини ми побачили на уроці?
- ◆ Як музика зображувала слона та лебедя?

Учні виходять із класу під музичний супровід («Лебідь» К. Сен-Санса).

Мета:

- **навчальна:** учити учнів розпізнавати життєвий зміст музики та на елементарному рівні висловлювати враження від музичних творів; ознайомити з шотландським музичним інструментом волинкою;
- **розвивальна:** розвивати вокально-хорові навички, емоційну чуттєвість та музичний досвід дітей;
- **виховна:** виховувати інтерес до культури свого та інших народів.

Музичний матеріал: А. Вівальді «Літо»; Й. С. Бах «Волинка»; українська народна пісня-гра «Йди, йди, дощику»; українська народна пісня «Край долини мак»; М. Лисенко «Пісня Лисички»; гра «Композитор».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; малюнки — ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: дитячі музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (А. Вівальді «Літо»).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- ♦ Які пісні співають діти, щоб швидше вийшло сонце?
- ♦ Які пісні-веснянки ви можете пригадати?
- ♦ Які твори, що зображують різних тварин, ви пам'ятаєте?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Незабаром настане весела чудова пора — літо. Стало дуже пригрівати сонце, і навіть прокинулась маленька комаха, а яка — ви дізнаєтесь, якщо відгадаєте загадку:

Навесні барвиста квітка
На галявині розквітла.
Лиш поглянути хотіли —
Враз знялась і полетіла.

Так, правильно, це — метелик. Отже, вирушаємо у літню подорож за метеликом, а допоможе нам музика.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Гра «Композитор»

- ♦ Якщо ви були б композитором, яку музику про літо ви б написали?

4.1. Слухання музики

Учитель. Послухайте, яким уявив літо італійський композитор Антоніо Вівальді. Його твір так і називається — «Літо».

- ♦ Чи збігається настрій вашої музики з музикою композитора?

Слухання «Літо» А. Вівальді

- ♦ Якими барвами ви розфарбуєте малюнок літа?

Барвистим літом люди різних країн збираються на свята, щоб разом порадіти цій порі року. Тож і ми разом з метеликом вирушимо на народне свято до далекої країни — Шотландії, щоб почути незвичайний музичний інструмент, що має назву *волинка*.

4.2. Засвоєння нових знань

Засвоєння понять

Кожен музичний інструмент має свій голос. Я хочу розповісти вам про ще один дуже цікавий й незвичний музичний інструмент — **волинку**. Це старовинний музичний інструмент зі шкіряного міху, у який ушиті труба для надування повітря та кілька ігрових трубок з отворами. Про волинку знають із давніх часів у багатьох країнах світу. У Шотландії вона супроводжує всі урочисті заходи. Під звуки волинки у давнину люди танцювали на народних святах. Звучання волинки протяжне і гучне. У такт музиці танцюристи гучно тупотять дерев'яними підошвами свого взуття.

4.3. Слухання музики

Слухання звучання волинки

Учитель. Німецький композитор Й. С. Бах вирішив скопіювати звучання волинки на фортепіано.

Хоча це музика не народна, а авторська, ми відчуваємо дух німецького народного свята, де танцюють під звучання волинки.

Послухайте уважно музичний твір «Волинка» Й. С. Баха.

- ♦ Як чергуються у музиці «спів» волинки і «тупотіння» танцюристів?

Слухання «Волинки» Й. С. Баха

Так, ми чуємо протяжні та гучні звуки волинки, які змінюються тупотінням взуття танцюристів.

Проплескування пульсу (звучання волинки)

та ритму (тупотіння сандалів)

Повторне слухання «Волинки» Й. С. Баха з ритмічним супроводом

4.4. Вокально-хорова робота

Повторення української народної пісні-гри «Іди, іди, дощику»

Учитель. Жодна квітка, жодна рослина не може жити без дощику.

Отже, своєю піснею закликаймо весняний дощик!

В останній місяць весни особливо квітучою стає земля, яку прикрашає чудова, яскрава рослина — мак.

Спочатку — це чудова квітка, а згодом, коли він визріває, люди збирають макове насіння та печуть смачні пиріжки, якими ми так любимо ласувати.

Саме цю квітку оспівує український народ у пісні «Край долини мак», яку ми зараз вивчимо.

Слухання та розучування української народної пісні «Край долини мак»

Продовження роботи над «Піснею Лисички» М. Лисенка

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні ми переконалися в тому, що музика не потребує перекладу.

Сьогодні на уроці ми почули, що музика може передавати настрої та змальовувати різні музичні образи.

- ♦ Чи може музика зображувати навколишній світ?
- ♦ Які музичні образи ми зустріли у творах?

Учні виходять із класу під музичний супровід (А. Вівальді «Літо»).

Мета:

- **навчальна:** допомогти учням продемонструвати свої виконавські досягнення, повніше засвоїти емоційну сферу, самовиразитися; поглибити розуміння учнями зв'язків музики (мистецтва) з навколишнім середовищем;
- **розвивальна:** допомогти учням усвідомити, що музика є необхідною складовою життя людини;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики, пісні, творчої праці, бажання вчитися музики.

Музичний матеріал: Р. Шуман «Веселий селянин», Й. С. Бах «Менует», Е. Гріг «Метелик», Г. Сасько «Метелики над квітами», А. Філіпенко «Зацвіла в долині», Т. Жупаніна «Рання бджілка», Й. Штраус «Весняні голоси»; вправа-гра «Запитання — відповідь»; ігри «Піжмурки», «Композитор», «Знайди портрет», «Танцювальна скарбничка»; творча гра «Краще виконання пісні».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок узагальнення знань, умінь і навичок.

Хід уроку

Учні входять до класу під музичний супровід («Веселий селянин» Р. Шумана).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності до уроку

Музичне вітання

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Я знаю, що ви дуже любите музику, а також любите грати в різні ігри.

Як ви гадаєте, чи можна поєднати це на уроці?

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Для того щоб добре співати, виразно танцювати, звісно, потрібно бути обізнаними з музичними поняттями. Упродовж року ви навчалися музичного мистецтва і, мені здається, потоваришували з ним.

- ♦ Які музичні поняття вам знайомі? (Повторити «колискова», «п'еса», «щедрівка», «веснянка» та ін.)
- ♦ Пригадайте, які звуки бувають за тривалістю?
- ♦ Як називають звуки довгі та короткі?

Вправа-гра «Запитання — відповідь»

Завдання: послухати уважно ритмічний рисунок, який проплескав учитель. У відповідь простукати цей самий ритмічний рисунок, але навпаки — від кінця до початку.

Учитель. I P I I

Учні. I I P I

Учитель. P I Σ I

Учні. I Σ I P

Гра «Піжмурки»

Ритмізуємо гуртом
Поодинці й ланцюжком.

Троє учнів виходять до дошки і стають обличчям до класу. Четвертий учень пише на дошці ритмічний рисунок коротенької пісні або поспівки. Увесь клас мовчки його запам'ятовує. Потім запис на дошці витирають, і діти, які сидять за партами, проплескують ритмічний рисунок по пам'яті. Перший з учнів, які «жмурилися», проплескує ритмічний рисунок. Другий — називає його ритмічними складами «та» або «ті-ті». Третій — записує рисунок на дошці.

Творча гра «Краще виконання пісні»

Артисти в класі є народні.
Кого ж побачимо сьогодні?

Виконання вивчених пісень Т. Жупаніної «Рання бджілка», А. Філіпенка «Зацвіла в долині»

Гра «Композитор»

Учитель. Чи любите ви загадки? Тож послухайте загадку. Про кого у ній ідеться?

Лазить між ліанами,
Снідає бананами,
На хвості катається,
Хитро усміхається. (*Мавпа*)

- ♦ Якщо б ви були композиторами, яку б мелодію ви склали до цього віршика?

Складання власних мелодій, розучування кращії

Гра «Знайди портрет»

Учитель. Музику створюють композитори. Багато чудової музики подарували нам композитори. А чи запам'ятали ви, як виглядають ці композитори? *Завдання:* послухайте музику, пригадайте її назву та оберіть портрет композитора, який написав цей твір.

Слухання: Р. Шуман «Веселий селянин», Е. Гріг «Метелик», Г. Сасько «Метелики над квітами»

Гра «Танцювальна скарбничка»

Учитель. Почуття та настрої ми можемо відчуті і в танцювальній музиці. *Завдання:* послухайте танцювальну музику та рухами покажіть її настрій.

Слухання музики з інсценуванням: Й. С. Бах «Менует», Й. Штраус «Весняні голоси», український народний танець «Аркан»

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці ми поєднали з вами музику із грою.

- ♦ Чи подобаються вам такі ігри?
- ♦ Що найбільше запам'яталося?

Ось вже літечко веселе
Йде до нас в міста і села.
Цілий рік ми вчилися, грали,
І як слід попрацювали.

Учні виходять із класу під музичний супровід («Веселий селянин» Р. Шумана).

Мета:

- **навчальна:** узагальнити вивчений учнями упродовж року матеріал; з'ясувати ступінь засвоєння та розуміння учнями музики як мистецтва, що розповідає про життя людей і навколишній світ; з'ясувати ступінь усвідомлення особливостей емоційного змісту музики;
- **розвивальна:** розвивати здатність учнів виконувати основні тематичні завдання року, уміння орієнтуватися в засобах музичної виразності; повторити пісні, поспівки;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики.

Музичний матеріал: твори та пісні, що вивчали протягом року.

Наочні посібники: нотна хрестоматія; малюнки із зображенням музичних інструментів (фортепіано, барабан, скрипка, волинка, бубон та ін.); «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас».

Обладнання: CD-програвач; скринька; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок узагальнення знань, умінь і навичок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (*український народний танець «Гопак»*).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Завершується ваш перший рік навчання у школі. На наших уроках ми разом із музикою сумували та раділи, слухали спів пташок, милувалися картинами природи, танцювали і співали.

Зараз ми перевіримо, яка музика припала вам до душі.

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Виконання завдань

Учитель. У мене в руках скринька, у якій зібрано нашу музичну колекцію. Скільки тут малюнків! Перша колекція — це музичні інструменти.

Завдання № 1

Погляньте на малюнки та назвіть відомі вам музичні інструменти. (*Робота у зошитах, с. 42.*)

Завдання № 2

Музиканти є в нас справжні,
Інструмент наш не мовчить!
Запитання для уважних:
Що за музика звучить?

Слухання творів за вибором вчителя

(*Е. Гріг «Метелик», К. Сен-Санс «Слон», «Лебідь», Й. С. Бах «Менует»*)

Завдання № 3

А зараз інша музична колекція — музика, з якою познайомили нас «три кити».

- ♦ Про яку музику розповіли «три кити»?

Застосуйте певні рухи, що відповідають конкретному твору.

Слухання творів за вибором вчителя (Л. ван Бетховен «Екосез», М. Глінка «Полька», П. Чайковський «Вальс квітів»; український народний танець «Гопак»; В. Сильвестров «Марш»)

- ♦ Який із цих творів — український народний танець?
- ♦ Під музику якого танцю так і хочеться потанцювати?

Слухання та виконання українського народного танцю «Гопак»

А ось ще одна помічниця — пісня. Ви вже знаєте, що пісню створюють двоє авторів: композитор і поет.

- ♦ Завершіть речення.
Слова до пісні створює... (поет).
Музику до пісні створює... (композитор).

Завдання № 4

Уважно прослухайте ритм пісні та пригадайте її назву.

| П | | П П | (Білоруська народна пісня «Савка та Гришка»)

П П | П П П | П (Українська народна пісня «Вийди, вийди, сонечко»)

П П П П П П | | (М. Лисенко «Пісня Лисички»)

Виконання пісень за вибором учнів

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Музика розповідала нам про навколишній світ — природу, події, а також людину. Здебільшого вона виражає різноманітні почуття, настрої, думки людей. Щоб зрозуміти це, необхідно знати особливу музичну мову, навчитися слухати музику. Отже, усі завдання музичної скриньки ви розв'язали. Ми пригадали музичні інструменти, вивчені пісні, музику, що прослухали за цей час на уроках музики.

Учні виходять із класу під музичний супровід (український народний танець «Гопак»).

Мета:

- **навчальна:** узагальнити вивчений учнями упродовж року матеріал; з'ясувати ступінь засвоєння та розуміння учнями музики як мистецтва, що розповідає про життя людей і навколишній світ, а також ступінь усвідомлення особливостей емоційного змісту музики;
- **розвивальна:** розвивати творчу уяву, фантазію учнів; виконувати пісні, вивчені протягом року;
- **виховна:** виховувати інтерес і любов до музики.

Музичний матеріал: музичні твори, вивчені протягом року.

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрети композиторів; ілюстрації до музичних творів; «Музичний віночок. Робочий зошит із музичного мистецтва. 1 клас»; оповідання В. Біанки «Музична канарка».

Обладнання: музичні інструменти; CD-програвач; фонохрестоматія.

Тип уроку: урок узагальнення знань, умінь і навичок.

Хід уроку

Учні заходять до класу під музичний супровід (*український народний танець «Гопак»*).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку

Музичне вітання

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Послухайте оповідання В. Біанки «Музична канарка».

Була у моєї бабусі канарка. Бабуся її дуже берегла, адже канарка була толенька, ніжна — уся жовтенька, — і співала чудово. Ця канарка також музику обожнювала, але лише гарну. Бабуся їй завжди найкращі свої платівки ставила, різні концерти.

Якось бабуся пішла з дому, а я запросив до себе хлопців. Надворі дощило, нам було нудно, і ми вирішили влаштувати оркестр.

Я взяв гребінець і тонкий папір, зробив собі губну гармошку. А хлопці — один собі склянку поставив — ложечкою стукати; інший — перевернуте порожнє відро — замість барабана; у третього тріскачка дерев'яна була. І почали ми грати відому пісеньку: «Мы едем, едем, едем в далёкие края!».

І нібито у нас усе складалося, почало навіть щось виходити, — раптом входить бабуся. Увійшла бабуся, посміхнулася на нашу музику. Потім поглянула на клітку та як сплесне руками:

— Ой, що ви накоїли! Ви мою канарку вбили!

А ми до її клітки навіть не наближались.

Поглянули — справді канарка лежить на піску, очі заплющені й ніжки догори.

Бабуся відразу всіх хлопців парасолькою вигнала і кинулася своєю канарку серцевими краплями рятувати.

Урятувала-таки.

Бабуся трошки заспокоїлася й промовила:

— Дурні ви! Хіба можна при ній такий огидний шум улаштувати! Адже вона має надто ніжний слух. Вона не може витерпіти ваших тріскачок, відер і губних гармошок. Це дуже музична пташка-співачка, вона знепритомніла від вашої жахливої гри.

- ♦ Чому ж канарка знепритомніла?

Сподіваюся, ви зрозуміли, що гучність та якість звучання музики, яку ви слухаєте чи граєте, не має заважати тим, хто вас оточує. Пам'ятайте про це!

Добігає перший рік вашого навчання у школі.

Згадаймо, з якою музикою ми ознайомилися у цьому році, та дізнаємося, чого ви навчилися протягом цього року.

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. Музика поліпшувала нам настрої, разом із нею ми фантазували, мріяли, а іноді й сумували. Я впевнений (-на), що для багатьох із вас вона стала важливою складовою життя. Разом із музикою нас відвідували пори року — осінь, зима, весна, а також природні явища — дощик, заметіль та ін. Ми милувалися картинами природи та спостерігали за різними тваринами. Одна музика нас розважала, інша — змушувала думати, співчувати, з нею ми здійснювали цікаві подорожі до лісу, до музеїв, мандрували до казки, до далеких країн та у давні часи.

- ♦ Про що може розповідати музика?
- ♦ Яка музика залишилася навколо нас?

Слухання та аналізування музики

Учитель. Сьогодні на уроці ми пригадаємо музичні твори, що вивчили впродовж року.

Методична порада. Учні виконують або слухають твори, супроводжуючи їх музично-ритмічними рухами. Кожний музичний твір учитель коментує, зважаючи на тему уроку, де звучав цей твір:

- Н. Май «Перший дзвоник» (виконання);
- М. Дремлюга «Пісня про школу» (виконання);
- українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу» (гра-інсценування);
- український народний танець «Гопак» (слухання з танцювальними рухами);
- О. Янушкевич «Мама і я» (виконання);
- Б. Фільц «Морозець» (виконання з елементами інсценування);
- український народний танець «Метелиця» (слухання з танцювальними рухами);
- П. Чайковський «Танець феї Драже» (прослуховування з пластичним інтонуванням);
- А. Філіпенко «Біля мами гарно так» (виконання);
- В. Косенко «Пасторальна» (прослуховування з елементами пластичного інтонування).

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці відбулася значна подія — ми переконалися, що музика стала складовою вашого життя.

- ♦ Що потрібно для того, щоб музика жила?

Для цього потрібні той, хто створює музику, — композитор, а також той, хто її виконує, — виконавець і той, хто її слухає, — слухач. Сьогодні на уроці ви спробували себе в усіх цих ролях.

Протягом року ви вчилися і співати, і танцювати, а головне — уважно слухати музику.

Попереду на вас чекають ще багато цікавих музичних зустрічей, але перший суттєвий крок назустріч музиці ви зробили успішно.

Учні виходять із класу під музичний супровід (український народний танець «Гопак»).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК ДО УРОКУ № 3

ЧОМУ ДЯТЕЛ НЕ ВМІЄ СПІВАТИ

Колись дуже давно в лісі було тихо-тихо тому, що пташки не вміли співати. Тільки вітер ворухив листя, свистів між гілками, розгойдуючи старі дерева.

Якось у ліс зайшла чарівниця й почала роздавати пташкам пісні. Здійнявся страшений галас. Пташки кружляли навколо чарівниці й навперебій просили дати кожній найкращу пісню.

— Мені хочеться спокійну пісню, — сказала Горлиця.

— А мені веселу! — відгукнувся Чиж.

— А мені мрійливу й таку, щоб мене одразу впізнали за голосом! — скрикнув Голуб.

Півень, який прибіг із села, попросив пісню голосисту і дзвінку.

Соромливий, тихий Соловей скромно стояв осторонь, не наважуючись просити пісню. Тільки думав: «Ой, як хочеться мені пісеньку! Я б співав її так, щоб усім сподобалось».

А дятел саме вибирав жуків із кори сосни. Тому й запізнився.

— А мені, — крикнув він ще здалека, — треба простеньку пісеньку, але дзвінку. Я нею всіх будитиму та оспівуватиму схід сонечка.

Чарівниця, так і не помітивши Солов'я, останню пісеньку віддала Дятлові. Зраділий Дятел звернувся до Солов'я:

— Соловейку, виконай свою пісеньку, а ми всі підхопимо. А потім я свою проспівую.

— В мене немає пісеньки, — із сумом відповів соловей. — Усім роздали, а мені не вистачило...

Дятлові стало дуже шкода Солов'я. Він подумав-подумав — і віддав свою пісню пташці, яка засумувала. А сам залишився без пісні.

Відтоді ранком у лісі дзвенять сотні пташиних голосів. Але Дятел аніскільки не заздрить, не жалкує, що в нього немає пісеньки. Він гордовито й весело б'є своїм дзьобом по дубовій або сосновій корі. І всі люблять і поважають Дятла, хоч він і не вміє співати.

Хао Ньєн

ДОДАТОК ДО УРОКУ № 30

КАЗОЧКА ПРО ВЕСЕЛОГО МЕТЕЛИКА

Літнього ранку на узліссі бджілки й мурашки роблять зарядку, тільки Метелик спить. Усі, крім нього, пішли в ліс працювати — адже незабаром осінь, а за нею й зима. Прокинувшись і не побачивши нікого навкруги, Метелик також полетів до лісу й почав танцювати, та так, що комахи, які проходили й пролітали поблизу, зупинялися, дивлячись на нього. Йому це дуже подобалося, і він ще жвавіше продовжував танцювати.

Але незабаром усі розійшлися — адже потрібно працювати. А Метелик не зрозумів, чому ніхто на нього не дивиться, образився й заплакав. Сорока, дізнавшись, у чому справа, порадила йому полетіти до мудрої Старої Бджоли, може, вона допоможе. Полетіли до неї разом. Бджола відразу зрозуміла, чому засумував Метелик, і вирішила йому допомогти. Головне, не можна бути таким безтурботним, коли всі навкруги працюють. Стара Бджола попросила бджілок зібрати мед з квітів, і Метелик почав їм допомагати. Він захопився цією справою, і настрої його поліпшився. Тепер Метелик зрозумів, чому лісові мешканці перестали звертати на нього увагу, адже він, на відміну від інших, нікому не приносив користі.

Н. Забіла

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	3
ЛІТЕРАТУРА	3
ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ	4
ОРІЄНТОВНІ ПЛАНИ-КОНСПЕКТИ УРОКІВ	7
I семестр. ПРО ЩО РОЗПОВІДАЄ МУЗИКА	7
Урок № 1. Як звучить довкілля?	7
Урок № 2. Музика передає почуття!	9
Урок № 3. Різні голоси	11
Урок № 4. Музика крокує	13
Урок № 5. Свято осені	15
Урок № 6. Рахівник-мандрівник ритм	17
Урок № 7. Знайомство з піснею	19
Урок № 8. Знайомство з танцем	21
Урок № 9. Урок осінній (підсумковий)	23
Урок № 10. Хто такий композитор?	25
Урок № 11. Які бувають музичні темпи?	27
Урок № 12. У королівстві співучих мелодій	29
Урок № 13. Хоровод метелиці-хурделиці	31
Урок № 14. Як звучать музичні інструменти?	33
Урок № 15. Щедрівочка щедрувала...	35
Урок № 16. Перевір себе	37
II семестр. МУЗИКА НАВКОЛО НАС	39
Урок № 17. Новорічні свята	39
Урок № 18. Казка двері відчиняє	41
Урок № 19. Музика і природа	43
Урок № 20. Знайомство з маршем	45
Урок № 21. Мамина пісня	49
Урок № 22. Народні танці	51
Урок № 23. Весна-красна вже йде...	53
Урок № 24. «Щебетала пташечка...»	55
Урок № 25. «Вийди, вийди, сонечко...»	57
Урок № 26. Урок весняний (підсумковий)	59
Урок № 27. Дружно попрацюємо, потім потанцюємо...	61
Урок № 28. Як народжується музика?	63
Урок № 29. На балу	65
Урок № 30. Хоровод метеликів	67
Урок № 31. Що в музиці звучить?	69
Урок № 32. Зустрічаємо літечко	71
Урок № 33. Музична подорож	73
Урок № 34. Музична мозаїка	75
Урок № 35. Музична мозаїка (завершення)	77
ДОДАТКИ	79